

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2023/24:38

Fredagen den 17 maj

§ 1 Val av ordförande

Vid sammanträdet genomfördes val av ordförande.
Inga uppteckningar gjordes. Se protokoll 2023/24:38.

§ 2 Allmänna frågor

Statsrådet Jessika Roswall

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 19 mars 2024

Återrapport från informellt ministermöte den 29–30 april 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 21 maj 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag välkomnar EU-ministern med medarbetare.

Vi har först återrapport från möten i mars, april och maj. Vill statsrådet säga något om återrapporterna?

Anf. 2 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag vill först gratulera den nyvalda ordföranden.

Allmänna rådet hade ett möte den 19 mars 2024 i Bryssel, och därefter stod det belgiska ordförandeskapet värd för ett informellt EU-ministermöte den 29 och 30 april. Även det var i Bryssel. Jag företrädde Sverige vid båda tillfällena. Nämnden har tagit del av de skriftliga återrapporterna, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi lämnar återrapporterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådet den 27–28 juni 2024.

Anf. 4 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Den 27 och 28 juni träffas stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet. Vid allmänna rådets möte kommer utkastet till anoterad dagordning inför Europeiska rådets möte att behandlas. Nämnden har tagit del av dagordningen. På den står Rysslands aggression mot Ukraina, säkerhet och försvar, konkurrenskraft, yttre förbindelser och EU:s nästa institutionella cykel.

Det är ovanligt många ämnen som ska diskuteras denna gång. Dessutom kommer förmodligen högnivåutnämningar att ta en stor plats.

Statsministern kommer att samråda med EU-nämnden om svenska ståndpunkter inför Europeiska rådet. Vad gäller diskussionen i substans återkommer jag till den vid nästa samråd med EU-nämnden den 19 juni, men regeringen stöder dagordningen.

Det är viktigt att Europeiska rådet fortsätter att hålla Ukraina högt på dagordningen och att EU fortsätter att stödja Ukraina politiskt, militärt, humanitärt och ekonomiskt så länge som det behövs. Regeringen understryker vikten av att militärt stöd till Ukraina når fram så snabbt som möjligt, men jag vill särskilt uppmärksamma att EU nu har enats om att använda avkastningen från Rysslands immobiliserade centralbankstillgångar för att stödja Ukraina. Initiativet togs under det svenska ordförandeskapet, och det är glädjande att det formella beslutet fattas som en A-punkt vid det allmänna rådet i maj.

Jag vill upplysningsvis säga att enligt överenskommelsen ska 90 procent av avkastningen från de immobiliserade ryska centralbanks-

tillgångarna gå till Ukrainas militära behov och 10 procent till civila ändamål. Förhoppningen är att den första utbetalningen kan göras i juli månad.

Regeringen är öppen för att aktivt arbeta för att gå längre i frågan om immobiliserade ryska tillgångar. Som ni vet drev vi detta hårt under det svenska ordförandeskapet, och vi vill i princip gå så långt som det över huvud taget är möjligt.

Det är också viktigt att inte tappa momentum vad gäller Ukrainas EU-närmande. Regeringen verkar för att förhandlingsramverk ska antas. Påföljande mellanstatlig konferens ska ske före sommaruppehållet.

Regeringen välkomnar att Europeiska rådet fortsätter att hålla EU:s långsiktiga konkurrenskraft på agendan. Europeiska rådet uppmanade i sina slutsatser från april att ta fram en ny övergripande strategi för en moderniserad inre marknad. Som en uppföljning av detta kommer åtgärder för att stärka unionens konkurrenskraft och för att uppnå den inre marknadens fulla potential att diskuteras. Särskilt fokus kommer att vara på arbetet med att stärka och integrera EU:s kapitalmarknader. Det är centralt för EU:s långsiktiga konkurrenskraft och tillväxt.

Det krävs framför allt reformer på nationell nivå för att öka privatpersoners sparande i kapitalmarknaden och för att mobilisera mer kapital. Åtgärder för att utveckla kapitalmarknadsunionen bör inspireras av och värna välfungerande nationella kapitalmarknader såsom den svenska.

På toppmötet i juni ska stats- och regeringscheferna anta den strategiska agendan och en färdplan för EU:s interna reformarbete. Regeringen bedömer att nödvändiga anpassningar av EU:s institutionella system kan och bör genomföras utan fördragsändringar. Det är också av vikt att reformarbetet leds av medlemsstaterna.

Vad gäller den strategiska agendan leds den processen av Europeiska rådets ordförande, som har haft löpande konsultationer med ledarna. Statsministern har haft två möten med Charles Michel. Regeringens prioriteringar bygger vidare på ett säkrare, grönnare och friare EU.

Vårt uthålliga stöd till Ukraina är högt på dagordningen, och jag välkomnar det starka stöd vi har från riksdagen. Säkerhet och försvar har av uppenbara skäl seglat upp som en av de viktigaste frågorna i EU-samarbetet, och regeringen anser att stödet till Ukraina bör stå i fokus för unionens säkerhet och försvarspolitik under den kommande institutionella cykeln.

Vi driver också på för att EU:s civila beredskap ska stärkas baserat på en ansats som utgår från hela samhället. Den civila beredskapen behöver utvecklas.

Säkerhet och stödet till Ukraina vilar också på vår ekonomiska styrka och konkurrenskraft. Förutom att det är en förutsättning för att öka tillväxten är den inre marknaden också en utrikespolitisk tillgång och det som gör oss intressanta för omvärlden.

Under Sveriges ordförandeskap fick vi en långsiktig konkurrenskraftsstrategi på plats. Nu ska vi också se till att konkurrenskrafts- och tillväxtfrågorna samt stärkande av den inre marknaden får en framträdande plats i den strategiska agendan.

Vi vet också att tillväxt och grön omställning går hand i hand. Under de kommande åren kommer fokus att vara på att implementera

klimatpaketet Fit for 55, som vi tog i hamn. Klimatförändringarna och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har också visat att Europa behöver mer fossilfri energi.

Sedan har vi frågor där regeringen driver igenom ett paradigmskifte på hemmaplan – migration och den gränsöverskridande brottsligheten. Det har också i allra högsta grad en europeisk dimension. Gemensamma problem kräver gemensamma lösningar.

Nu gäller det att implementera migrationspakten så att vi får en ordentlig europeisk lösning, till exempel genom att stärka mottagandekapaciteten vid EU:s yttre gräns och säkerställa att avvísningar sker snabbare.

När det gäller den gränsöverskridande brottsligheten är den enda lösningen gränsöverskridande samarbete. 70 procent av de viktiga kriminella nätverken i EU är verksamma i minst tre EU-länder. Tillgång till digital information är avgörande för att brottsbekämpande myndigheter ska lyckas i sitt arbete. Regeringen anser att EU:s institutioner behöver arbeta gemensamt för att ge de brottsbekämpande myndigheterna effektiva verktyg för att bekämpa den typen av brottslighet.

EU:s arbete ska i alla delar bygga på tydliga krav på efterlevnad och av respekt för rättsstatens principer.

Fru ordförande! Det är många krig, konflikter och oroligheter i vår omvärld. Nu står Mellanöstern på dagordningen för yttre förbindelser. Det är viktigt, men jag tror att den punkten kommer att utvecklas ytterligare, och det får vi återkomma till.

Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är för väl och väldigt bra att beslutet nu kan tas att använda avkastningen från immobiliserade ryska tillgångar till stöd för Ukraina. Vi har drivit på och ger fullt stöd till regeringen att fortsätta arbetet så att vi inte bara använder överskottet – om det heter så – utan faktiskt alla de pengar som fortfarande finns kvar. Vi ger allt stöd för att Ukraina vinner kriget och Ryssland förlorar.

Jag har en fråga om det statsrådet lyfte upp om långsiktig konkurrenskraft. En grund för den svenska konkurrenskraften är tillgång till billig el. Svenska elkonsumenter i stora delar av Sverige, inte minst i södra delen av Sverige, har fått se skyhöga elräkningar. Det handlar bland annat om att medlemsländer inte har implementerat det som redan är EU-beslut, nämligen att införa rimliga elprisområden – Tyskland, till exempel.

Jag vill lyfta upp den frågan. Vi menar att det är en av de viktigaste frågorna att driva för svensk del när man pratar långsiktig konkurrenskraft. Hur ser regeringen på detta? Statsrådet sa ingenting om detta.

I den skriftliga ståndpunkt vi har fått ut ser vi för första gången hur regeringen ser på tillsättandet av högnivåpersoner. Jag kanske lyssnade dåligt, men jag hörde inte riktigt vad statsrådet sa i sin muntliga föredragning.

Vi har fått ut en skriftlig ståndpunkt där vi för första gången får se hur regeringen ser på tillsättandet av högnivåpersoner. Gäller den skriftliga ståndpunkten fortfarande?

Jag kommer igen när jag har fått svar.

Anf. 6 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag undrar om det är regeringens slutsats att de svenska kapitalmarknaderna behöver förstärkas? Är vi i det läget?

Jag undrar varför man inte nämner Palestina och Israel. Folkmordet fortsätter. Vi ser hur fler och fler företag påverkas av rådande bojkott, och vi ser hur studenterna i Sveriges högskolor och universitet mobiliserar, precis som de gör i andra europeiska länder. Det är en fråga som diskuteras och debatteras. Man förväntar sig någon form av svar från EU, någon form av strategi framåt, för att stoppa folkmordet.

Häromdagen såg vi hur man till och med förstör de lastbilar med hjälpinsatser som har stått och väntat i månader utanför Gazas murar. Vi ser inte tillräckligt med agerande från EU:s sida.

Jag har en fråga om försvarsindustrin och prioriteringen. För Vänsterpartiet är Ukraina högre prioriterat än försvarsindustrin. Det borde vara att Ukrainas behov är överordnade försvarsindustrin. Finns tankar om detta?

Anf. 7 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det är bra att man nämner att motståndskraft och beredskap är viktiga. Jag välkomnar också att man betonar vikten av att göra sig oberoende av import av fossilt. Det kommer ofta från problematiska länder och diktatorer.

Jag funderar över om man inte också ska ta in jordbrukspolitiken i detta. Vad gäller jordbrukspolitiken är vi oerhört beroende av konstgödsel, vilket kräver mineraler från konfliktländer – konfliktmineraler.

Låt oss inte bara titta på energiperspektivet och Rysslandsperspektivet utan även vidga tanken och fundera över hur man kan reformera jordbrukspolitiken i EU för att få mer resiliens, bättre motståndskraft och bättre självförsörjningsgrad inom EU.

Som miljöpartist tycker jag inte att miljön är tillräckligt framträdande som en viktig del för att upprätthålla en god och hållbar konkurrenskraft framöver.

Vi har internationella avtal såsom Parisavtalet vad gäller klimatet men också Kunming–Montreal-avtalet vad gäller naturen och artdöden. Det här skulle man absolut kunna hänvisa till, menar jag, och ha med sig framåt när man diskuterar på så här hög och övergripande nivå.

Anf. 8 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag tackar för frågorna.

Jag börjar med Matilda Ernkrans. Tack för stödet i frågan om frysta ryska tillgångar! Som ni vet finns det lite olika uppfattningar, så att ha det starka stödet från Sveriges riksdag betyder mycket för alla oss statsråd. Det pågår ju diskussioner som går i den riktning som Matilda Ernkrans lyfter fram.

När det gäller el finns det olika delar där konkurrenskraftsfrågorna är uppe på den här agendan. Det välkomnar Sverige, som ni förstår. Det är viktigt. Däremot är fokus den här gången på kapitalmarknad, som ledarna diskuterade ganska länge förra gången men som man inte riktigt nådde i hamn med. Fokus denna gång är där. Men med det sagt är det såklart viktigt, precis som Matilda Ernkrans säger, att ha ändamålsenliga elprisområden.

Svaret på frågan om högnivåjänster är ja; det som står i det skriftliga samrådet är det som är regeringens ställning. Men jag ska vara ärlig med att vi kommer att behöva återkomma till den diskussionen, för det kommer inte att vara så stort fokus på det på det här GAC-mötet.

När det gäller Lorena Delgado Varas fråga var det jag nämnde här att vi just nu ser att det under rubriken Yttre förbindelser står Mellanöstern. Då kommer det att vara en större diskussion om Israel–Palestina, och det tycker vi är viktigt.

Som vi flera gånger har diskuterat här är det oerhört viktigt att EU visar en total och tydlig röst och framför allt att vi ser till att den humanitära hjälpen når fram. Där är vi helt eniga.

Vad jag också försökte förmedla är dock att jag tror att den här punkten, Yttre förbindelser, förmodligen kommer att innehålla fler punkter. Jag vet inte det i dag, men det kommer vi att behöva återkomma till allt eftersom tiden lider.

Jag vill också säga att min uppfattning är att EU:s engagemang är viktigt och att regeringen driver på för att vi tillsammans med EU-länderna ska driva på för förhandlingar om en humanitär vapenvila och som sagt se till att vi får in humanitär hjälp.

Jag delar inte uppfattningen att fokus är på försvarsindustrins intressen. Regeringen är tydlig i alla delar när vi pratar om stödet till Ukraina med att det är Ukrainas behov som är första rummet. Men med det sagt skriker Ukraina just nu efter vapen.

Rebecka Le Moine frågade om jordbrukspolitiken ska göras om och i så fall hur. Det är en stor fråga. Det är ingen nyhet att Sverige tycker att vi behöver modernisera detta. Det går in i frågan om långtidsbudgeten, såklart, men det går också in i frågan som står på dagordningen om institutionella reformer.

Detta är ett skäl till att regeringen välkomnar färdplanen som vi ska fatta beslut om. Den diskussionen är som sagt lite i sin linda, men den är en viktig del av den stora diskussion som vi kommer att ha här framöver.

Vi har ännu inte sett hur den strategiska agendan ser ut, men jag delar uppfattningen med Rebecka Le Moine att miljön och klimatet måste ha en framträdande roll. Som jag sa är mitt perspektiv och regeringens perspektiv att se det som att det hör ihop med konkurrenskraften, där vi kan se betydelsen av att göra klimatomställningen också för att säkra vår egen tillväxt. Min och regeringens uppfattning är att det här bör få en framträdande roll i den strategiska agendan.

Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för svaren till mig.

Jag skulle vilja följa upp min fråga när det gäller högnivåposterna, för det är som sagt första gången vi ser i regeringens ståndpunkt hur man ser på detta.

Det som finns i ståndpunkten är helt rimliga ingångsvärden, och jag förstår att detta är i ett tidigt skede. Men av just den anledningen skulle jag vilja pröva frågan med statsrådet med tanke på att flera svenska partier och inte minst statsrådets partis främsta företrädare i valet till Europaparlamentet har varit tydliga med att för att vi ska få ett EU-samarbete som kan fungera, som kan fortsätta fatta beslut och som kan fortsätta stå upp för Ukraina är det viktigt att vara tydlig med att vi inte ser framför oss att det

ska kunna göras genom att samarbeta med högernationalistiska, högerpopulistiska eller högerextrema partigrupper.

Jag skulle vilja höra hur statsrådet tänker om detta och om det inte är så att Sverige tidigt ska markera att det är det vi måste sträva mot när vi ska försöka hitta högnivåpersoner som ska företräda oss på EU-nivå.

2023/24:38

17 maj

Anf. 10 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag tänkte på det som bland andra Rebecka Le Moine lyfte fram angående att miljö och klimat är en fråga som bör ha en framträdande roll också när vi pratar om konkurrenskraft.

I förslaget till ständpunkt står följande: ”För att stärka konkurrenskraften för EU:s och Sveriges kapitalmarknader krävs en marknadsbaserad ansats.” Samtidigt ser vi behovet av att ställa om ganska snabbt, och någonstans där måste också staterna bidra.

Jag vill bara ha lite mer kontext kring den här meningen.

Anf. 11 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag tackar för frågorna.

Jag gör så att jag läser upp det så att vi får det fört till protokollet vad som är ingångsvärdena för regeringen när det gäller högnivåtjänsterna.

”En viktig utgångspunkt för alla högnivåtillsättningar är bästa möjliga kompetens på ledande poster. Regeringen verkar för en handlingskraftig ordförande i kommissionen. Det samlade resultatet av högnivåtillsättningarna bör präglas av politisk och geografisk balans som även tar fördelning mellan kvinnor och män samt mellan stora och små medlemsstater i beaktande.”

Det är där regeringen ligger just nu. Sedan har vi ett Europaparlamentsval, och efter det kommer jag och likadant statsministern att komma tillbaka så att vi får diskutera de frågorna i närmare detalj.

När det gäller frågan om kapitalmarknad ska jag försöka rekapitulera ur minnet.

Sverige har en väldigt väl fungerande kapitalmarknad. Jag är inte ekonom, det vet ni som sitter runt det här bordet, men det ser vi. Vi använder våra pensioner, och vi har ISK. Det fungerar här. Men det ser inte likadant ut i resten av Europa – där är det mer av statliga pengar. Vi tycker att man kanske kan lära lite av Sverige. Hur jobbar vi, och hur använder man pengarna som finns? Det är väl det vi menar med en marknadsorienterad ansats för kapitalmarknaderna.

Vi ser att det får konsekvenser för Europas konkurrenskraft när vi inte har tillgång till kapital i unionen som andra stora länder har. Därför är det här en viktig fråga. Men vi vill informera om och gärna dela med oss av svenska framgångar.

Jag hoppas att jag kunde beskriva det hyfsat väl.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill vara tydlig med att det som regeringen här beskriver som ingångsvärden när vi pratar högnivåposter har vi socialdemokrater inte någonting emot. Det är ju rimliga ingångsvärden.

Det som var min fråga var om regeringen kan känna att det också är rimligt att lägga till på en principiell nivå i ingångsvärdena att vi faktiskt strävar efter att hitta högnivåpersoner som är tydliga med att de inte tänker

samarbeta med högernationalister eller högerextrema därför att det är ett sätt att värna EU:s beslutsfattande.

Jag hade faktiskt tänkt slå en signal till EU-ministern tidigare. Jag blev inkastad i en debatt i Linköping i går kväll, så min dag blev lite omkullkastad. Men det är ju fullt möjligt att ajournera mötet några minuter om det är så att man behöver konferera.

Vi socialdemokrater tycker ändå att det här är en viktig princip och att det med tanke på hur olika partier har positionerat sig här i Sverige borde vara Sveriges uppgift att ha med det i sin ståndpunkt. Så tycker i alla fall vi socialdemokrater.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:
Vill statsrådet kommentera ytterligare?

Anf. 14 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):
Nej, jag har framfört regeringens ståndpunkt och nöjer mig med det.

Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S):
Ordförande! Det här är som sagt i ett tidigt skede. Vi kommer att komma tillbaka till det, så vi tänker inte anmäla en avvikande ståndpunkt. Men jag vill vara väldigt tydlig med att det här är ett tydligt medskick från Socialdemokraterna.

Vi vet också att europeiska socialdemokrater men också Renew, där Centern och Liberalerna är med, samt de gröna och vänstern har skrivit på en gemensam deklaration om samma uppfattning.

Jag vill vara väldigt tydlig med att för oss socialdemokrater är det här ett viktigt medskick. Vi tycker inte att man får tulla på det. Men det är som sagt i ett tidigt skede, så vi nöjer oss med att göra ett starkt medskick den här gången.

Anf. 16 LORENA DELGADO VARAS (V):
Jag håller med Socialdemokraterna.
Sedan vill jag markera angående Israel–Palestina. Även om frågan tas upp under Yttre förbindelser är det en fråga som vi anser behöver tas upp på vartenda möte; det spelar liksom ingen roll vilket.
Över 100 personer dör varje dag och tusentals blir påverkade för livet varje dag, så jag tänker att det är en fråga som behöver tas upp.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:
Ska vi uppfatta det som ett medskick eller en avvikande ståndpunkt?

Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V):
En avvikande ståndpunkt.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:
Tack för en bra diskussion!
Jag konstaterar härmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld av Vänsterpartiet.
Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifika diskussioner.

Vid mötet den 21 maj kommer vårens andra omgång av landsspecifika diskussioner att äga rum.

Regeringen tycker att det är bra att ordförandeskapet håller en hög ambitionsnivå. Dialogen är grundläggande och nödvändig för att utveckla rättsstatsarbetet i alla medlemsstater.

Med utgångspunkt i landkapitlen i kommissionens rättsstatsrapport gäller diskussionerna Cypern, Lettland, Luxemburg och Litauen. Nämnden har kunnat ta del av dessa landkapitel, som jag bara kort tänkte kommentera.

Det cypriotiska rättssystemet har enligt rapporten genomgått positiva förändringar såsom ett nytt system för utnämning av domare. På korruptionssidan lyfte kommissionen fram inrättandet av en oberoende myndighet. Den bedöms dock inte ha fått tillräckliga resurser och inte heller utredande- och sanktionsbefogenheter. På samma spår konstateras att finansiella och andra brister försvårar brottsutredningar och åtal i allvarliga korruptionsfall.

I Lettland bedöms rättssystemet i stort sett fungera effektivt, och rapporten pekar på flera initiativ som lett till förbättrad ärendehantering och effektiv användning av domstolens resurser. Kommissionen noterar dock att inget har gjorts för att säkerställa garantier mot otillbörligt politiskt inflytande vid utnämning av domare i högsta domstolen.

Om Luxemburg konstaterar kommissionen att allmänhetens tilltro till opartiskheten i rättssystemet fortfarande är mycket hög. Det medborgerliga utrymmet i Luxemburg beskriver kommissionen som fortsatt öppet, men man rekommenderar att lagstiftningsprocessen öppnas upp med större möjlighet för intressenter att delta i offentliga samråd.

Vad gäller Litauen konstaterar kommissionen att rättssystemet fortsätter att fungera effektivt och att digitala verktyg används i större utsträckning. Rapporten pekar dock på allvarliga farhågor om ersättningsnivån för åklagare och domstolspersonal och även om att rättshjälpssystemet behöver reformeras. Det noteras också fortsatta utmaningar med arbetsbördan och ersättningen för dem som tillhandahåller rättshjälp.

Ordförande! Mot bakgrund av det som lyfts fram i rapporten om dessa fyra medlemsstater tänker jag i diskussionen särskilt betona betydelsen av ett oberoende och effektivt domstolsväsen. Det är helt avgörande för att upprätthålla rättsstatsprincipen. Korruption är ett allvarligt samhällsproblem i alla sina former, och jag tänker därför också understryka vikten av att skapa goda förutsättningar för organ med uppgift att bekämpa korruption.

Slutligen avser jag att lyfta fram betydelsen av delaktighet i lagstiftningsprocesser och att man på lämpliga sätt bjuder in intressenter i processer för att förbereda, genomföra och övervaka lagstiftning och policyer. Det skapar viktiga mervärden.

Fyra områden lyfts särskilt fram när man ska följa utvecklingen i medlemsländerna. Två av dem var statsrådet inne på: domstolsväsendet och korruptionsbekämpningen. Ett annat ben är mediernas frihet och mångfald. Det framgick inget särskilt i föredragningen om hur det ser ut på den fronten i just dessa fyra medlemsländer.

Det är tre veckor till ett viktigt EU-val, och vi vet ju alla att ett antal sociala medier och dess algoritmer just nu används i rysk regi för att sprida desinformation och undergräva våra demokratiska processer inom EU. Vi vet även att det på vissa håll finns inskränkningar i mediefriheten och mediemångfalden. Centerpartiet tycker självklart att mediefrihetsakten som antagits inom EU är viktig men vill också fortsättningsvis att man lyfter fram vikten av mediernas frihet och mångfald.

Jag hörde nu i statsrådets muntliga föredragning att det förutom domstolsväsen och korruptionsbekämpning också handlar om delaktighet i lagstiftningsprocesserna. Det var positivt. I den skriftliga ståndpunkten formuleras det som att delaktighet och tillgång till information för olika aktörer är av vikt. Jag hade väldigt svårt att förstå den. Men jag hörde nu att den hade frångåtts, och det är ju det talade ordet som gäller. Det var lugnande att det formulerades så, eftersom jag tolkade den första skrivningen som lite vanskelig när man började prata om delaktighet och tillgång till information och inte nämnde mediernas frihet och mångfald.

Jag vill gärna från Centerpartiets sida framhålla att man fortsättningsvis ska lyfta fram vikten av mediefriheten och mediemångfalden i alla rättsstatsdialoger. Jag önskar att man från regeringens sida tar med sig den aspekten även i de här rättsstatsdialogerna. Jag önskar alltså få in någon skrivning om det så att det blir ett tydligt medskick från svensk sida.

Anf. 22 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag håller helt med om allt Malin Björk sa. En viktig del i dialogerna är såklart frågan om medierna. Jag valde att fokusera på några saker som kommissionen tagit upp, helt enkelt för att man måste fokusera och prioritera. Kring alla dessa länder har kommissionen även granskat medierna och mediefriheten.

Vad gäller Cypern diskuteras, vilket framgår av underlaget, bland annat att de kanske behöver modernisera sin lag om public service. Beträffande Lettland diskuteras man yrkesmiljön för journalister. Det kom ju nyheter för bara några veckor sedan om det. Även vad gäller de andra länderna diskuteras detta. Det är en väldigt viktig del av granskningen och dialogen, särskilt i dessa valtider, som Malin Björk säger. Det finns alltså absolut på vår radar.

Möjligtvis kan det behövas en förklaring till det som står i den skriftliga ståndpunkten om tillgång till information. En del som kommissionen tittat på gäller Luxemburg, där det har framkommit att det finns problem eller utmaningar kring att få tillgång till offentlig information. Det har tagit tid. Jag kommer såklart att lyssna på vad Luxemburg framför, och sedan får man eventuellt ställa frågor kring det. Det är en viktig del. Jag tar med mig Malin Björks medskick.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 5, Rättsstatsläget i Polen – motiverat förslag enligt artikel 7.1 i EU-fördraget. Det är en lägesrapport.

2023/24:38

17 maj

Anf. 24 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Fru ordförande! I Polen pågår ett intensivt arbete för att återupprätta rättsstaten. I handlingsplanen som Polen presenterade i februari tydliggörs viljan, intentionen och tillvägagångssättet för att möta det som kommissionen lyfte fram i sitt motiverade förslag som inledde artikel 7-processen. Regeringen välkomnade Polens ambitioner och den balanserade ansats som Polens justitie- och EU-ministrar gav uttryck för när handlingsplanen presenterades på GAC i februari.

Vissa åtgärder har redan genomförts, till exempel reformen av den disciplinära ordningen för domare och systemet för domarutnämningar. Polen har också ändrat sin inställning i mål vid EU-domstolen och Europadomstolen, framför allt gällande rättsväsendets oberoende. Det finns även andra initiativ, men de tar lite längre tid, delvis av inrikespolitiska skäl.

Kommissionen noterar den inriktning Polen har och det reformarbete som pågår och menar att situationen inte längre motsvarar den analys som ledde till att artikel 7-processen startade. Man konstaterar att det inte längre föreligger någon "klar risk" för ett allvarligt åsidosättande av rättsstatsprincipen i Polen. Därför avser kommissionen att dra tillbaka sitt motiverade förslag och fortsatt följa upp genomförandet av handlingsplanen inom ramen för rättsstatsdialogen som vi nyss talade om. Vid mötet i allmänna rådet den 21 maj kommer kommissionen att redogöra för sin bedömning och sin slutsats. Det är en informationspunkt, men det kommer förstås att finnas möjlighet för medlemsstater att kommentera.

Från regeringens sida välkomnar vi att den polska regeringen går beslutsamt fram för att återupprätta rättsstaten, genom både lagförslag och andra beslut, och vidtar åtgärder som agerandet i EU-domstolen. Utvecklingen i Polen går i rätt riktning, och farhågorna kring rättsstatens utveckling sjunker undan. Det är positivt att artikel 7-förfarandet kan övergå i en uppföljning av genomförandet av Polens handlingsplan inom ramen för rättsstatsdialogen.

Precis som Malin Björk nyss talade om är rättsstatsdialogen en nödvändig stomme i rådets och alla medlemsstaters arbete med att stärka respekten för rättsstaten och unionens värden. Jag ser fram emot att höra kommissionens analys och att få en uppdatering från Polen i ärendet.

Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det här är ju en informationspunkt, men jag vill säga att jag uppskattar att statsrådet är tydlig med att regeringen, om jag förstod rätt, välkomnar det arbete kommissionen gjort och den bedömning kommissionen gjort av Polens nuvarande regering. Vi har ju haft detta ämne uppe förut, men det följdes inte upp här i EU-nämnden. Dock har i riksdagens kammare det precis motsatta yttrats av företrädare för regeringsunderlaget. Man var just nu djupt orolig över demokratin och rättsstatens principer i Polen under den nuvarande regeringen. Av den anledningen uppskattar jag verkligen att regeringen här är tydlig med att regeringens ståndpunkt är att man delar kommissionens bedömning att Polen nu är inne på en väg som handlar om att återuppbygga demokratin och rättsstatens principer.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Med detta tackar vi statsrådet för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor. Vill statsrådet säga något om dem?

2023/24:38

17 maj

Anf. 27 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ja, en hel del!

Ordförandeskapet kommer att informera om delar av diskussionerna som hölls vid det informella EU-ministermötet den 29–30 april. Det gäller gruppdiskussionerna om rättsstatsprincipen i ett utvidgat EU. Nämnden har tagit del av rapporten, så jag tänkte inte säga så mycket mer om det.

Ordförandeskapet kommer också att vid mötet informera om arbetet för att förhindra otillåten utländsk inblandning i Europaparlamentsvalet. Som nämnden minns har ordförandeskapet aktiverat rådets krishanteringsmekanism IPCR för det här ändamålet, och det kommer vi att få information om.

Vid mötet kommer kommissionen också att ge en lägesuppdatering om den senaste händelseutvecklingen i relationen mellan EU och Storbritannien. Lägesuppdateringen väntas fokusera på de pågående förhandlingarna om Gibraltar samt utfallet av mötet i den gemensamma kommittén mellan EU och Storbritannien.

Ordförandeskapet bjuder också in till ett frukostmöte med Moldaviens EU-minister Cristina Gerasimov. Moldavien har, som nämnden vet, de senaste åren gjort imponerande reformframsteg trots att landet drabbats hårt av konsekvenserna av Rysslands aggression mot Ukraina. De har löpande utsatts för ryska hybridattacker. Förhandlingsramverket för Moldavien behandlas nu i rådets strukturer, och efter antagandet kommer en mellanstatlig konferens att äga rum mellan EU och Moldavien. Regeringen verkar för att rådet ska anta förhandlingsramverket utan dröjsmål och att det även ska följas av en mellanstatlig konferens mellan EU och Moldavien under det belgiska ordförandeskapet.

Under hösten kommer Moldavien att hålla en folkomröstning om landets EU-närmande i samband med presidentvalet. Moldaviska regeringsföreträdare har varnat för de ryska hybridattackerna mot Moldavien och att de kommer att intensifieras inför höstens val. Redan nu kan en sådan upptrappning skönjas.

Genom reformstödet stöder Sverige oberoende medier och moldaviska institutioner för att motverka desinformation och säkerställa att valen genomförs på ett transparent och demokratiskt sätt. Sverige stöder även EU:s civila krishanteringsinsats i Moldavien, som lanserades under det svenska ordförandeskapet och som syftar till att öka landets motståndskraft mot hybridattacker inklusive cyberhot och desinformation. Det kommer jag alltså att lyfta fram vid den frukosten.

Jag vill också informera nämnden om att ordförandeskapet har bjudit in till en lunch med EU:s framtidsministrar. Syftet med lunchen är att bidra med tankar om den gröna omställningen, konkurrenskraften och social välfärd för alla. Och då förstår ni att jag även är framtidsminister.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Jag var på väg att fråga. Tack, statsrådet, för informationen! Vi önskar statsrådet med medarbetare en trevlig dag i solen.

§ 3 Konkurrenskraftsfrågor: inre marknaden, industri, forskning och rymd

Statssekreterare Maria Nilsson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 7–8 december 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 15 februari 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft den 23 maj 2024

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi säger välkommen till statssekreterare Maria Nilsson med medarbetare! Vi börjar med en återrapport. Vill statssekreteraren säga någonting med anledning av återrapporterna?

Anf. 30 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Jag har inget att rapportera utöver det som EU-nämnden har fått.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Tack för det! Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Europeisk rymd- lag: säkerhet, motståndskraft och hållbarhet för rymdverksamheten i unionen.

Anf. 32 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Vid rådsmötet ska ett åsiktsutbyte hållas om det aviserade förslaget om en EU-rymdlag, som ska bidra till att skapa en inre marknad för rymdverksamheter.

Med gemensamma regler för rymdaktörers närvaro i rymden vill kommissionen säkerställa att de opererar på ett säkert och hållbart sätt. Ordförandeskapet anger två huvudsakliga utmaningar som behöver hanteras, dels den ökade trängseln i attraktiva satellitbanor som ger högre risk för kollisioner, dels en större risk för cyberattacker på kritisk rymdbaserad infrastruktur.

Vidare menar ordförandeskapet att inverkan av rymdaktiviteter på miljön bör reduceras och att EU:s beroende av icke-europeisk teknik och råvaror bör minska.

Vill nämnden att jag läser upp förslaget till svensk ståndpunkt?

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Det finns ju utsänt i det skriftliga materialet, så jag tror inte att den behöver läsas upp ordagrant om inte någon explicit så önskar.

Anf. 34 MATS WIKING (S):

Tack, statssekreteraren, för redogörelsen! Vi hade en diskussion i utbildningsutskottet angående en svensk rymdlag som vi ju har utrett under den förra regeringen. Man kan undra var den utredningen tog vägen.

När vi nu pratar om en europeisk rymdlag vill jag fråga lite hur den svenska lagstiftningen kommer att parera den europeiska rymdlagen. Kommer regeringen att jobba för att vi ska ha en svensk rymdlag, och hur kommer den i så fall att pareras mot den europeiska rymdlagen?

Anf. 35 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag skulle vilja veta om det här på något sätt innefattar något som vi brukar ta upp, nämligen utnyttjandet av rymden i militära syften, om vi kan få det lite mer specificerat kring det, och sedan också integritetsskyddet.

2023/24:38

17 maj

Anf. 36 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Jag börjar med ledamoten Wikings fråga kring den svenska rymdlagen och hur den förhåller sig till den europeiska rymdlagen.

Det stämmer att den utredningen togs fram under en tidigare regering. Nu jobbar vi med den, och den bereds för att tas vidare mot en lagstiftning. Jag kan tyvärr inte ge några exakta tidsangivelser när en proposition kommer att läggas på riksdagens bord, men det är ett pågående arbete. Vi ser det som viktigt att Sverige får en sådan lagstiftning på plats.

Vad gäller den europeiska rymdlagen fanns en viss förväntan om att en sådan redan skulle ha presenterats. Så har inte skett. Vi vet inte riktigt varför det dröjer. Jag har egentligen ingen mer information om det.

I övrigt ska vi naturligtvis konstatera att vi behöver förhålla oss till den europeiska rymdlagen när den väl presenteras.

Anf. 37 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara komplettera med en fråga: Är det regeringens uppfattning att det finns ett behov av en EU-rymdlag? Jag tror att en svensk rymdlag har beretts ganska länge, och remissrundan är väl avklarad sedan länge. Jag tror att den gick ut i januari 2022. Nu skriver vi 2024, så vi väntar på den nya svenska rymdlagen.

Oavsett när regeringen klarar av att få fram en ny svensk rymdlagstiftning: Är det regeringens uppfattning att finns behov av en rymdlag på EU-nivå?

Anf. 38 ROBERT STENKVIST (SD):

Ordförande! Jag tror inte att vi har någon gällande rymdlag i Sverige. Jag tror att vi har haft en rymdstrategi och en rymdpolicy, vilket är en annan sak.

Det här med militära frågor kommer väl upp på dagordningspunkt 5. Jag tänkte nämna någonting då, så jag väntar gärna till dess.

Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag kan vara öppen med att det här är lite ovanför mitt huvud. Jag kan inte så mycket om rymdfrågor och vet inte riktigt vad som är med i de här strategierna. Men jag vill ändå ta tillfället i akt och fråga om det finns ingångsvärden och en värdering från den svenska regeringens håll att också jobba med att plocka ned rymdskrot. Det finns ju en hel del risker med att det bara får finnas kvar och eventuellt trilla ned när tiden är kommen.

Problematiken med trängsel och ett hållbart nyttjande av rymden nämns ju, så det kanske finns en tanke. Jag är nyfiken på att höra om detta finns som ett ingångsvärde.

Anf. 40 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Ni får ursäkta om jag inte svarar på era frågor i rätt ordning.

För att börja i ändan varför det behövs en EU-rymdlag är det endast elva av EU:s medlemsstater som har en nationell rymdlagstiftning. Från kommissionen har man framfört att en inre marknad för rymdverksamhet skulle kunna skapas genom en rymdlag som fastställer gemensamma regler för rymdverksamhetens säkerhet, motståndskraft och hållbarhet. Det skulle också leda till ökad konkurrenskraft för europeisk industri.

Eftersom lagförslaget inte har lagts fram ännu är det lite svårt att ha några exakta eller bestämda uppfattningar, så jag får nog stanna där i den frågan.

Ledamoten Lorena Delgado Varas hade två frågor, om det militära syftet och integritetsfrågan. Om jag börjar med det militära är det här ett civilt program, men det finns förutsättningar, möjligheter och risker, om man så vill, för dubbel användning. Det är möjligt.

Vad gäller integritet är dataskyddslagar som finns på plats tillämpliga här.

Jag går vidare med ledamoten Le Moines fråga om rymdskrot. Ja, Sverige är med i EU:s rymdskrotsprogram. Precis som ledamoten framför är det här en väldigt viktig fråga, och det är ett reellt problem som Sverige tillsammans med andra medlemsländer arbetar med och mot.

Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi har ju uppteckningar från EU-nämnden som sparas för framtiden, så det kan väl vara bra att påpeka att jag när jag under en tid hade ansvaret för Sveriges rymdpolitik brukade säga att Sverige har en av världens äldsta rymdlagstiftningar.

Det som var bekymret var att den var typ två rader eller någonting sådant, och det var också anledningen till att vi tillsatte en utredning om en ny svensk rymdlagstiftning som vi snabbt skickade ut på remiss när den var färdigställd. Sedan dess har vi haft val och regeringsskifte, och nu väntar vi på att en ny svensk rymdlag ska komma på plats.

Jag vet inte vem som ska representera Sverige vid själva ministerrådet, men när EU nu går vidare och fortsätter diskutera hur man ska stärka den europeiska rymdindustrin i relation till lagstiftningar är det ju en väldigt väsentlig fråga som Mats Wiking ställer. Hur har regeringen tänkt sig att processerna ska lira med varandra och relatera till varandra? Regeringen har ju ännu inte fått fram den nya moderna och på riktigt viktiga svenska rymdlagstiftningen som ska läggas på riksdagens bord, och samtidigt håller man på EU-nivå på med en rymdlagstiftning som vi ännu inte har sett.

Hur har man tänkt sig att det här ska relatera, och hur kan regeringen ens ta sig an en sådan diskussion när de två storheterna inte är på plats?

Anf. 42 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Jag återvänder till mitt tidigare svar: Självklart måste de här processerna ta varandra i beaktande. Sedan ska vi, återigen, vara tydliga med att det ännu inte finns något förslag till en europeisk rymdlagstiftning. Den har inte lagts fram ännu. Det är svårt att förhålla sig till den när vi inte vet vad den innehåller.

Vi arbetar som sagt med och bereder en ny, uppdaterad svensk rymdlagstiftning. Det är ett pågående arbete i detta nu på Regeringskansliet. Sedan är det svårt för mig att vid sittande bord, som jag sa, ge tidsangivelser, för sådana tenderar man ibland att få äta upp. Men det är naturligtvis en utgångspunkt att här har vi två delar som behöver passa ihop med varandra. Det är någonting som regeringen lägger stor vikt vid.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Då kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Europeisk rymdpolitik.

Anf. 44 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Den 23 maj kommer det elfte så kallade rymdrådet att hållas efter KKR-rymd. Det gemensamma, informella mötet på ministernivå mellan EU och Esa baseras på artikel 8 i ramavtalet mellan parterna, vilket utgör grunden för hur de ska arbeta tillsammans för en övergripande europeisk rymdpolitik.

Ett ad hoc-förfarande i enlighet med ramavtalet följdes. Det belgiska ordförandeskapet i EU höll tillsammans med det tyska ordförandeskapet för Esarådet samt Esas verkställande ledning och kommissionen gemensamma möten för att utarbeta en text om att stärka Europas konkurrenskraft genom rymden. Texten väntas antas av KKR i form av rådsslutsatser och av Esarådet som en resolution.

Vill nämnden att jag läser upp förslaget till svensk ståndpunkt?

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Det tror jag inte ska behövas. Det finns ju utsänt, som sagt. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Slutsatser om att stärka Europas konkurrenskraft genom rymden.

Anf. 46 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Det belgiska ordförandeskapet har behandlat rådsslutsatser om stärkt europeisk konkurrenskraft genom rymden. En likalydande text i form av en resolution ska antas av den europeiska rymdorganisationen Esa inför det gemensamma så kallade rymdrådet, som följer på rymddelen av konkurrenskraftsrådet.

Rådsslutsatserna anger att europeiska rymdprogram stärker europeisk konkurrenskraft och bidrar till att lösa samhällseliga utmaningar liksom till grön och digital omställning. Rådsslutsatserna räknar sedan upp ett antal utmaningar och åtgärder för att stärka europeisk rymdsektors konkurrenskraft, vilket bland annat omfattar behov av ett visst högre risktagande hos europeiska rymdaktörer och den finansiella sektorn. Avslutningsvis tar rådsslutsatserna upp vikten av att europeiska aktörer, EU, medlemsstaterna och Esa, liksom i vissa fall industrin, verkar i globala sammanhang för att främja en fredlig och hållbar användning av rymden.

Förhandlingen av rådsslutsatserna inleddes i mars och avlöpte smidigt. Sverige fick gehör för ändringsförslag om att lyfta fram vikten av öppna

och transparenta upphandlingsprocesser, så att alla aktörer i rymdsektorn kan ta del av möjligheterna. Rådsslutsatserna förväntas antas på KKR den 23 maj.

Vill nämnden att jag läser upp förslaget till svensk ståndpunkt?

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Det behövs inte. Vi har det i papperen.

Anf. 48 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru ordförande! Först vill jag rätta mig själv. Precis som Ernkrans med viss stringens påpekade finns det en gammal svensk rymdlag. Det här var lite före min tid, och den lagen har inte nämnts speciellt ofta. Den har aldrig nämnts när jag varit närvarande. Den var bara på två rader, som Ernkrans påpekade.

Under min tid har vi dock antagit en rymdstrategi. Jag var kritisk till den ur en synpunkt, men vi anmälde aldrig någon avvikande mening, eftersom det här var före Ukrainakriget; jag tyckte att det var lite onödigt. Men nu har kriget faktiskt utbrutit mellan Ryssland och Ukraina, och då tycker jag att den här gamla rymdstrategin, som Socialdemokraterna lade fram, är helt obsolet.

Jag vill framhålla att jag tycker att den passus i regeringens ställningstagande där man understryker att ett europeiskt rymdprogram ska ta hänsyn till unionens utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen är mycket bra. Jag vill bara ge tummen upp.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förordning om ett Euro HPC-initiativ för start-ups för att stärka Europas ledande roll inom artificiell intelligens.

Anf. 50 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Euro HPC är ett europeiskt partnerskap där europeiska länder tillsammans med EU-kommissionen arbetar för att utveckla ett superdatorekosystem i världsklass. Programmet spänner över alla ämnesområden och innefattar även utveckling av koder, algoritmer och nya matematiska beräkningsmodeller samt deras tillämpningar på vetenskapliga studier. Euro HPC bildades 2018 efter beslut i ministerrådet och är av strategisk betydelse för unionen, inte bara för dess konkurrenskraft och digitala suveränitet utan även för utvecklingen av kompetenser hos forskare och företag.

I slutet av januari lade kommissionen fram ett förslag till ändring av förordningen om Euro HPC. Syftet med förslaget är att utvidga Euro HPC:s tillämpningsområden genom att inkludera artificiell intelligens och möjliggöra tillgång till superdatorerna för små och medelstora företag och nystartade företag verksamma på området. Det nya målet ska göra det möjligt för det gemensamma företaget att utföra aktiviteter inom områdena och att förvärva och driva AI-optimerade superdatorer för att möjliggöra maskininlärning och utbildning av AI-modeller för allmänna ändamål.

För Sveriges del passar denna ändring bra in på vad flera aktörer gör eller planerar att göra. Om ändringen genomförs kan den därför ge stor nytta för företag, myndigheter och forskare. Förslaget har behandlats i rådsarbetsgruppen för forskning vid tre tillfällen under våren. I förhandlingarna har diskussionerna främst handlat om rättvis geografisk spridning av AI-fabriker samt om handlingsplaner för energieffektivitet och hållbarhet.

Vill nämnden att jag läser upp förslaget till svensk ståndpunkt? Om inte är jag beredd att höra nämndens frågor och synpunkter.

Anf. 51 MATS WIKING (S):

Fru ordförande! Jag har en fråga till statssekreteraren. Jag uppfattade att det här med energieffektivisering har kommit till sedan vi hade redogörelsen i utskottet. Det står i ståndpunkten att man har hittat en lösning som är acceptabel. Min fråga är hur regeringen gick in i den här förhandlingen och vilka förhandlingskrav regeringen har haft gällande energieffektiviseringen.

Anf. 52 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Det står i förslaget till svensk ståndpunkt att regeringen hade föredragit att energieffektivisering inkluderats i ändringsförslaget, men vi anser ändå att det nu liggande förslaget är acceptabelt. Vi drev tillsammans – eller snarare var det Finland som drev och Sverige som stöttade – att energieffektivisering skulle föras in som en del. Det som andra länder anförde emot det handlade om att det skulle kunna bli ett urvalskriterium och även om att det skulle kunna utgöra en ytterligare administrativ börda, till exempel i ansökningsförfaranden.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Rådets rekommendation om att stärka forskningssäkerheten.

Anf. 54 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Förslaget till rekommendation bygger på EU-kommissionens förslag till rådsrekommendation om forskningssäkerhet för att skydda och främja säker och ansvarsfull forskning inom unionen. För Sveriges del kommer det mycket lägligt, då arbetet på nationell nivå passar väl in i EU-kommissionens förslag till rådsrekommendation. Rådsrekommendationen är omfattande och syftar till att hantera risker i forskningssamarbeten, särskilt med länder utanför EU. I förslaget betonas vikten av kunskapssäkerhet och etik samtidigt som akademisk frihet och öppen vetenskap upprätthålls.

De risker som identifieras i förslaget faller inom tre huvudområden: oönskad överföring av kritisk kunskap, förmåga och teknik som kan äventyra nationell säkerhet om de används till militära ändamål i tredjeländer, utländsk inblandning, det vill säga skadligt inflytande på forskning genom spridning av avvikande narrativ eller sådant som begränsar akademisk frihet, samt etiska kränkningar eller

integritetskränkningar där kunskap och teknik används för att understryka eller underminera grundläggande värderingar.

I rådsrekommendationen föreslås medlemsstaterna bland annat utveckla och implementera en sammanhängande uppsättning policyåtgärder för att förbättra forskningssäkerheten med beaktande av principer för ansvarsfull internationalisering. Forskningsfinansierande organisationer uppmanas att säkerställa att forskningssäkerhet är en integrerad del av ansökningsprocessen, och forskningsutförande organisationer uppmanas att samordna informationsutbyte, lärande, utveckling av verktyg, rapportering av incidenter med mera.

Förslaget till rådsrekommendation har förhandlats i rådsarbetsgruppen för forskning vid fyra tillfällen. Diskussionen i förhandlingen har inkluderat bland annat hur aktörerna som ska utföra åtgärderna ska beskrivas samt om tredjeländer är en lämplig diskussionspartner i en sådan fråga.

Efter Coreperbehandlingen av rekommendationen den 8 maj inkom Frankrike med en begäran om att ”öppen strategisk autonomi” skulle ersättas med ”strategisk autonomi i en öppen ekonomi i Europa” respektive ”strategisk autonomi samtidigt som en öppen ekonomi bevaras”. Ordförandelandet justerade då rekommendationen med motiveringen att ordalydelsen är i enlighet med tidigare slutsatser från Europeiska rådet. Det här är också anledningen till de sena ändringarna i underlaget som ni har fått. Jag kan bara beklaga detta, men vi hade tyvärr inget annat val.

Vill nämnden att jag ska läsa upp förslaget till svensk ståndpunkt? Annars är jag beredd att höra nämndens frågor och synpunkter.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Ståndpunkten finns som sagt i det skriftliga. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Slutsatser om kunskapsutnyttjande av forskning.

Anf. 56 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Det belgiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till rådsslutsatser om stärkt kunskapsutnyttjande som syftar till att bidra till återindustrialiseringen och en öppen strategisk autonomi i Europa. Även om det gjorts en del på området har forskningslandskapet blivit avsevärt mer komplext, liksom det geopolitiska läget. I förslaget framhålls att kunskapsspridningen inte anses vara fullt utvecklad inom EU och att vi står inför utmaningar när det gäller att omsätta forsknings- och innovationsresultat i samhällelig användning och ekonomiskt värde.

Utkastet till rådsslutsatser innehåller förslag på hur befintliga verktyg för att omvandla forskningsresultat till samhällelig nytta kan stärkas. Även nya verktyg för finansiering, policy och ramar för att stödja kunskapsutnyttjande aktiviteter behandlas. Slutsatserna inkluderar ett stort spektrum av aktörer, där kunskapsöverföring och nyttiggörande kan ske inom flera konstellationer. I förslaget tas det hänsyn till mer komplexa värdekedjor, nya marknadsmöjligheter samt större krav på ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet och på samhällsnytta.

Förslaget har behandlats vid tre tillfällen inom rådsarbetsgruppen. I förhandlingarna har Sverige argumenterat och fått gehör för tydligare referenser till det europeiska forskningsområdet, synergier mellan olika EU-program samt betydelsen av principen att forskningsdata ska vara "fair", det vill säga sökbara, tillgängliga, kompatibla och återanvändbara. Många medlemsstater har argumenterat för att hellre satsa på att befintliga aktörer får goda förutsättningar att genomföra sina uppdrag än på att skapa nya funktioner som måste finansieras.

Även här vill jag poängtera, på samma sätt som under den tidigare dagordningspunkten om forskningssäkerhet, att Frankrike efter Coreperbehandlingen av slutsatserna den 8 maj inkom med en begäran om att "öppen strategisk autonomi" skulle ersättas med "strategisk autonomi i en öppen ekonomi i Europa" respektive "strategisk autonomi samtidigt som en öppen ekonomi bevaras". Som jag tidigare noterade justerade ordförandeskapet slutsatserna med motiveringen att ordalydelsen är i enlighet med tidigare slutsatser från Europeiska rådet.

Anf. 57 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har en kommentar. Vi har haft olika möten och träffat forskare, högskolor, universitet och så vidare där de har lyft upp det som regeringen understryker i sitt svar, att det är viktigt att integrera samhällsvetenskapliga områden och humaniora med det tekniska för att verkligen få den samhällsförändrande effekt som vi kanske vill ha.

Detta är mer en kommentar. Det här hänger inte riktigt ihop med den nationella politiken eftersom man samtidigt drar ned på just dessa områden och lyfter fram de tekniska områdena, vilket gör att synergierna kanske inte får den effekt som vi vill ha. Jag vill bara uppmuntra regeringen att tala samma språk när det gäller de frågor som lyfts upp från det nationella till det europeiska och vice versa.

Anf. 58 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara följa upp den information som gavs här av statssekreteraren och som jag uppfattade är ny information sedan detta hanterades i utbildningsutskottet, nämligen den förändrade skrivningen från öppen strategisk autonomi till strategisk autonomi i en öppen ekonomi.

När jag först hörde detta tänkte jag att det inte är bra. Sverige har slagits hårt för att det ska benämnas öppen strategisk autonomi när det talas om strategisk autonomi på EU-nivå, oavsett område, därför att Sverige är ett litet, öppet och frihandelsvänligt land och så vidare.

Först tänkte jag att det finns andra områden i EU-samarbetet där jag hade varit mer orolig om ett land hade slängt in och fått igenom en förändrad skrivning, men nu tyckte jag att statssekreteraren sa att man hade sagt ja till den förändrade skrivningen med hänvisning till att den redan var ändrad av Europeiska rådet. Statssekreteraren får gärna svara om detta.

Jag vet inte hur vi ska göra här och nu, om vi ska anmäla avvikande ståndpunkt eller inte. Jag vill vara tydlig med att om det ligger så är det ett större bekymmer. Då behöver Sverige göra ett betydligt större jobb för att få tillbaka det som tidigare överenskommits på agendan, nämligen att vi använder definitionen öppen strategisk autonomi och ingenting annat.

Det blev en lång inramning, men jag vill ändå ställa frågan.

Anf. 59 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Jag börjar med den sista frågan. Det är möjligt att man när man har läst länge blir lite grumlig i talet, men skrivningen antogs 2020 i Europeiska rådet.

Anf. 60 MATILDA ERNKRANS (S):

Förlåt, vilken skrivning? Kan statssekreteraren läsa exakt vad Europeiska rådet antog 2020?

Anf. 61 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Då läser jag det på engelska. Grunden för detta är lydelsen "achieving strategic autonomy while preserving an open economy is a key objective of the Union".

Den andra frågan uppfattade jag mer som en kommentar.

Anf. 62 LORENA DELGADO VARAS (V):

Ja, det var en kommentar och ett medskick.

Anf. 63 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Jag tackar för och noterar medskicket.

Anf. 64 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi avstår från avvikande ståndpunkt här. Jag hör vad statssekreteraren säger och vad hon hänvisar till, men jag tänker ändå ta på mig att följa upp detta.

När det gäller Europeiska rådets slutsatser från 2020 brukar sådana innehålla mycket olika text. Min bild är att Sverige har drivit fram att man ska använda sig av open strategic autonomy, att detta har varit Sveriges position under ett antal år och att det också har varit en position som den sittande regeringen har fortsatt att driva.

Vi lämnar det så nu. Jag hör vad statssekreteraren säger, men jag tänker ta på mig att fortsätta att följa upp detta. Jag tycker inte att det är bra för svensk del om vi inte håller fast vid open strategic autonomy. Men det är som sagt många processer som man ska hålla ordning på, så vi nöjer oss så här nu.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Vill statssekreteraren komplettera med något?

Anf. 66 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Jag kan bara fortsättningsvis hänvisa till att det antogs i Europeiska rådet 2020. Det var också detta som Frankrike hänvisade till vid sin mycket sena ändring.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Slutsatser om efterhandsutvärderingen av Horisont 2020.

Ordförande! Kommissionen publicerade i slutet av januari en efterhandsutvärdering av EU:s tidigare ramprogram för forskning och innovation, Horisont 2020.

Horisont 2020 pågick mellan 2014 och 2020 och hade en budget på nästan 80 miljarder euro. Programmet finansierade över 35 000 projekt och hade över 1 miljon ansökningar från totalt 177 länder. Av de beviljade medlen gick cirka 3,4 procent till Sverige, vilket motsvarar cirka 2,3 miljarder euro.

Som svar på kommissionens efterhandsutvärdering har det belgiska ordförandeskapet förhandlat fram rådsslutsatser som planeras godkännas på KKR den 23 maj. Rådsslutsatserna sammanfattar de viktigaste lärdomarna från utvärderingen. Bland annat lyfts betydelsen av programmets excellenssatsningar upp liksom fokus på de samhälleliga utmaningarna samt värdet av att hela forsknings- och innovationskedjan täcks.

Förhandlingarna om rådsslutsatserna om efterhandsutvärderingen påbörjades i rådsarbetsgruppen för forskning i februari. I diskussionerna har medlemsstaterna framhållit vikten av att slutsatserna primärt hänvisar till efterhandsutvärderingen av Horisont 2020, även om det finns inslag av en allmän politisk riktning inför utformningen av nästa ramprogram.

Sverige har tillsammans med en handfull medlemsländer verkat för skrivningar i slutsatserna som inte föregriper förhandlingarna om nästa MFF, det vill säga EU:s nästa långtidsbudget, vilket har fått gehör hos ordförandeskapet.

Jag får även här säga att på samma sätt som med tidigare punkter inkom Frankrike även i detta ärende, efter Corepers behandling av slutsatserna den 8 maj, med en begäran om att öppen strategisk autonomi skulle ersättas med strategisk autonomi i en öppen ekonomi i Europa. Ordförandeskapet justerade då slutsatserna med motiveringen att ordalydelsen är i enlighet med tidigare slutsatser från Europeiska rådet.

Anf. 69 MATS WIKING (S):

Ordförande! Min fråga är ungefär densamma som under den diskussion vi hade i utbildningsutskottet. Vi har sett att Horisont 2020 varit väldigt framgångsrikt, med över 35 000 projekt, men att det har funnits vissa brister när det gäller kvinnligt deltagande och en komplicerande stor administration. Vi diskuterade inte detta så djupt i utskottet, så jag undrar om statssekreteraren kan utveckla och kommentera det lite grann.

Vilka åtgärder vidtogs inom projektet för att föra fram jämställdhet och inkludering i Horisont 2020? Det kan vara intressant att höra om statssekreteraren har lite mer kännedom om detta.

Anf. 70 Statssekreterare MARIA NILSSON:

När det gäller den sista frågan får jag hänvisa till mina kollegor, som kan ge ett betydligt bättre svar. Administrativa bördor och jämställdhet är naturligtvis områden som vi tar med oss i arbetet med nästa ramprogram och som vi behöver hålla ögonen på.

Anf. 71 Departementssekreterare JESSICA UMEGÅRD:

Det handlar om en efterhandsutvärdering av tidigare ramprogram. I det pågående ramprogrammet Horisont Europa har hänsyn tagits till bristerna, och en del åtgärder har införts för att förstärka det hela. Det handlar om hur strukturerna är uppbyggda och vad man har för förklaringar när man ska ange hur man hanterar genderfrågan i ansökningsförfarandet, där man även ombeds förklara inte bara om huvudsökanden är kvinna eller man utan också vilket kön alla i projektet har.

Det finns alltså nya kriterier i ansökningsförfarandet i det nya ramprogrammet. Även inför det kommande får vi se vad som händer med förhandlingarna, men detta är något som man jobbar med inom kommissionen.

Anf. 72 MATS WIKING (S):

Kan man se några förbättringar hittills?

Anf. 73 Departementssekreterare JESSICA UMEGÅRD:

Jag har inte siffrorna framför mig tyvärr. Det är fortfarande inte jättebra, absolut inte, men det går åt ett lite mer rätt håll.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 10, Forskning och innovation inom avancerade material.

Anf. 75 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Ordförande! Vid rådsmötet ska en riktlinjedebatt hållas om forskning och innovation inom avancerade material för industriellt ledarskap.

EU-kommissionen presenterade den 24 februari i år ett meddelande om avancerade material för att genomföra den gröna och digitala omställningen. Syftet är att förena forskningen med industrin. Avancerade material är nya material med förbättrade egenskaper som är avsiktligt utformade för överlägsen prestanda. Dessa material kan användas inom ett brett spektrum av sektorer såsom rymd, försvar, jordbruk och livsmedel samt hälso- och sjukvård.

Avancerade material kan utgöra substitut för kritiska råmaterial som är avgörande byggstenar för EU:s motståndskraft och konkurrenskraft. Dessa material kan också bidra till att minska beroendet av andra fossila råvaror och giftiga ämnen.

Diskussionen vid rådsmötet kommer att fokuseras på tre frågor. Det handlar om koordinering mellan medlemsstaterna i syfte att förbättra konkurrenskraften, områden som bör prioriteras och erfarenhetsutbyte.

Regeringen avser att framhålla i diskussionen att avancerade material är viktiga för genomförandet av den gröna och digitala omställningen, så att vi når våra ambitiösa klimatmål. Dessa material är också viktiga för att stärka vår motståndskraft och öka konkurrenskraften.

Sverige ligger i framkant när det gäller forskning och innovation samt samarbete mellan forskning och industri. Därför ska vi noga följa utvecklingen för avancerade material.

Anf. 76 REBECCA LE MOINE (MP):

Tack för informationen!

När det gäller avancerade material har jag en fråga eller ett medskick, och det är att vi fortfarande har ett linjärt system när det gäller mineral och material. Det finns otroligt mycket att tillgå. Vi kan bara gå till oss själva – det finns säkert fler än jag som har mobiltelefoner och andra saker i byrå-lådor som skulle kunna ingå mer i ett cirkulärt kretslopp.

Jag tycker att det är viktigt att ha med sig att det inte bara handlar om ny utvinning utan också om att återanvända det som redan har tagits upp.

Anf. 77 Statssekreterare MARIA NILSSON:

Jag tackar för medskicket.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då har vi kommit till dagordningspunkt 11, Övriga frågor. Det finns tre övriga frågor. Vill statssekreteraren kommentera någon av dessa?

Anf. 79 Statssekreterare MARIA NILSSON:

På dagordningen för mötet finns ett antal informationspunkter. Det handlar om rymdfrågor och forskning. Jag tror att ledamöterna har fått detta utskickat.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Då har vi kommit till vägs ände med statssekreteraren för den här gången. Vi tackar så mycket för deltagandet i dag och önskar statssekreteraren och hennes medarbetare en fortsatt trevlig dag.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Jag välkomnar energi- och näringsminister Ebba Busch med medarbetare till EU-nämnden. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag önskar hela nämnden god förmiddag och en god fredag.

Ni har ju fått rapporten från KKR-mötet den 7 mars. Om ni önskar redogör jag såklart för vad som avhandlades – annars hänvisar jag till den skriftliga rapporten.

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och återrapporten.

Vi går till dagordningspunkt 12, som rör slutsatser om en konkurrenskraftig europeisk industri som drivkraft för en grön, digital och motståndskraftig framtid.

Anf. 84 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag kommer att hålla ett ganska högt tempo; jag hoppas att det är okej.

Det belgiska ordförandeskapet presenterade den 1 mars ett utkast till rådsslutsatser om EU:s framtida industripolitik som innehåller fem prioriterade områden.

Det första handlar om genomförande av den gröna digitala omställningen. Behovet av ökad produktivitet och tillväxt understryks här.

Det andra handlar om kopplingen mellan forskning och industri i syfte att öka innovationsförmågan och att skala upp.

Det tredje handlar om tillgång till finansiering, investeringsklimatet, konkurrens och olika stödåtgärder.

Det fjärde handlar om resiliens och om att främja innovation och entreprenörskap.

Det femte handlar om framtida gemensamma åtgärder.

Slutsatserna har förhandlats sedan i mars. Medlemsstaterna har getts möjlighet att skicka in skriftliga synpunkter vid flera tillfällen, vilket regeringen självklart har gjort. Regeringen har under förhandlingens gång verkat för slutsatser som stärker EU:s produktivitet och konkurrenskraft samt driver på den gröna och digitala omställningen.

För regeringen har det varit viktigt att få slutsatser som tydliggör att industripolitiken främst ska präglas av marknadsorienterade lösningar. Vi har även tryckt på behovet av att minska regelbördan. Det behöver bli enkla för företag att verka och växa inom EU. Regeringen är positiv till de kopplingar som görs mellan industri, handel och den inre marknaden. Det

finns även tydliga synergier mellan konkurrenskraft, innovation och grön omställning i slutsatserna, och regeringen har bejakat dessa under förhandlingens gång.

Det avsnitt som varit föremål för mest diskussion, och där medlemsstaterna har stått längst ifrån varandra, är finansieringsavsnittet. Detta var inte helt oväntat; som nämnden redan vet har medlemsländerna ganska olika syn på hur EU-medel ska prioriteras när det gäller industripolitiska satsningar. Det har för regeringen varit helt centralt att dessa slutsatser inte föregriper nästa långtidsbudget.

Vi har också vänt oss mot formuleringar som skulle kunna tolkas som att EU-budgeten har en central roll att fylla för att täcka företagens investeringsbehov. Finansieringsfrågorna är nära kopplade till statsstödsfrågorna, som också varit föremål för diskussion under förhandlingen. Regeringen har under förhandlingen verkat för en återgång till en strikt statsstödsregim där företag konkurrerar på lika och marknadsmässiga villkor samt med sin innovationsförmåga och inte huvudsakligen med stöd.

Vi har tack vare aktivt samarbete med likasinnade medlemsländer säkerställt att finansieringsavsnittet nu är acceptabelt för svensk del. Jag hoppas och tror att det ska finnas brett stöd för detta i nämnden i dag.

Regeringen har också drivit på och fått gehör för skrivningar som stärker en säker och fossilfri elproduktion för att möjliggöra industrins utveckling.

Slutligen har regeringen verkat och fått gehör för att skrivningar om den europeiska pelaren för sociala rättigheter inte ska inkluderas i rådsslutsatserna. Detta kommer vi att fortsätta bevaka.

Sammantaget bedöms slutsatserna i den version som föreligger ligga inom ramen för den svenska ståndpunkten, och vi bör kunna ställa oss bakom dem. Jag vill uppmärksamma nämnden på att slutsatserna fortfarande är föremål för diskussion och att ändringar kan komma att ske, men där vi står i dag ser jag att det borde vara möjligt att ha brett stöd även i nämnden.

Anf. 85 MONICA HAIDER (S):

Jag tackar ministern för föredragningen.

Jag vill börja med en fråga. I slutet av ståndpunkten står det att det är nödvändigt med en teknikneutral ansats som tillåter fossilfri energi från olika alternativa energikällor och att denna får avräknas mot såväl EU:s klimatmål som nationella klimatmål i syfte att reducera koldioxidutsläppen. Jag vill gärna få en förklaring. Vad innebär detta egentligen?

I näringsutskottet i går flaggade vi för att vi vill hålla fast vid vår avvikande ståndpunkt från den 27 april, som handlar om fri, rättvis och hållbar handel, frihandel och öppenhet, handelspolitik som stärker den sociala dialogen, förbättrar arbetsvillkoren globalt och säkerställer en rättvis spelplan samt kraftfulla åtgärder för energieffektivisering. Vi menar också att test- och experimentmiljöer är viktiga verktyg för att underlätta utvecklingen och införandet av nya teknologier. Det är i princip det vi tog upp i utskottet.

Anf. 86 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag tackar Monica Haider för frågan.

Jag noterade att detta var uppe i näringsutskottet i går.

Jag börjar med frågan om teknikneutralitet. Detta handlar om industripolitiken, och vi ser det som fullkomligt avgörande. För att den tunga industrin ska ha möjlighet att ställa om på ett konkurrenskraftigt sätt krävs att EU mycket mer offensivt och framåtlutat bejaktar teknikneutralitet när det gäller energipolitiken och lägger stor vikt vid fossilfritt.

Vi ser nu att vissa länder stöder sig tungt på förnybart men också adderar eller håller fast vid väldigt mycket av sin fossila kraftproduktion för att möjliggöra det förnybara. Detta är ett sätt för oss att markera att det behövs ett EU som inte går framåt i att möta industrins behov av energi med förnybart och fossilt, utan det behöver vara fossilfritt över hela linjen. Det gäller oavsett vilken teknik som bistår med detta.

Jag utvecklar gärna svaret beroende på vad farhågan är. Det här har varit vår ingång när vi har lyft upp detta.

Olika företag och medlemsstater har ju olika förutsättningar, och det är viktigt att varje företag och region ges möjlighet att välja sin energimix för att minska utsläppen. Vi har inför EU:s nästa lagstiftningscykel önskat att tydligt markera att teknikneutralitet bland fossilfria alternativ och minskad detaljreglering är det som gör att man kan klara av ekvationen med både grön omställning och konkurrenskraft.

Anf. 87 MONICA HAIDER (S):

Det här med teknikneutralitet håller vi absolut med om, men jag förstår inte riktigt vad det innebär att det får avräknas mot såväl EU:s klimatmål som nationella klimatmål.

Anf. 88 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar energi- och näringsministern för dragningen.

Jag instämmer med föregående talare. Det finns dessutom en gemensam avvikande ståndpunkt som vi ställer oss bakom.

Man fokuserar väldigt mycket på orden. Den här regeringen är väldigt mån om att kunna inkludera kärnkraft och ändå kunna hävda att man bedriver en miljöpolitik, men det som är viktigt är ju utsläppen på lång sikt och över hela cykeln. För att vara krass är det utsläppsfri energi vi vill ha. Ska man prata kärnkraft är det viktigt att man tar in hela cykeln. Vad kommer till exempel med uranbrytningen? Det är ju det ärliga sättet att titta på detta.

Jag är också väldigt skeptisk till det man skriver om att det får avräknas mot EU:s klimatmål. Här finns det en hel del viktig juridik att ta hänsyn till. Man kan inte bara räkna av och försöka nå målen utan att egentligen göra jobbet.

Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag håller med både Miljöpartiet och Socialdemokraterna och inväntar svar på deras frågor.

Jag vill, tillsammans med Rebecka, lyfta fram vår tidigare ståndpunkt. Jag vill också ta upp att man inte på något sätt har skrivit hur till exempel de hinder som finns för att via staten göra de investeringar som krävs ska undanröjas. Det kommer inte att räcka med marknaden. Man är väldigt marknadsfokuserad här, och det kommer inte att räcka för att kunna göra den omställning vi behöver. Jag skulle vilja ha en kommentar till det.

Det finns vissa mål som är viktigare än andra, och klimat- och miljömålen är de som är viktigast.

Anf. 90 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag börjar med frågan om teknikneutralitet. Det ligger ingenting nytt på bordet, utan det handlar om existerande system. Det vi är ute efter, för att tala klartext, är att utsläppen ska bejaskas lika. Koldioxid är koldioxid oavsett varifrån den kommer. Det vi vill markera tydligt är att man behöver bejaka teknikneutralitet i stället för specifika tekniker om man ska kunna få ned koldioxidutsläppen. Man behöver också premiera fossilfritt, oavsett varifrån det kommer.

Inom ramen för andra diskussioner och regelverk finns det såklart möjlighet att räkna in mer av livscykel- och helhetsaspekter, för att också besvara Rebecka Le Moines fråga.

Jag vill ge en kort kommentar till det här med rättvis handel. Vi tycker att detta återspeglas bland annat i artikel 25 i slutsatserna, som lyfter fram vikten av en öppen, ambitiös och hållbar handelspolitik. Jag har dock självklart respekt för önskan att markera detta ytterligare och noterar den avvikande ståndpunkten. I den mån jag får ytterligare frågor om detta eller får chans att markera det gör jag det gärna i EU-sammanhang, men jag förstår att det går att landa olika när det gäller hur precist det ska uttryckas.

Vi anser att enbart marknaden inte kommer att lösa detta, utan medlemsstaterna behöver stå för en grundinfrastruktur för att möjliggöra den gröna omställningen. Ett fossilfritt elsystem är en ganska avgörande del i detta, med mycket tung infrastruktur och så vidare.

Där fortsätter vi egentligen att lyfta de grundläggande ramvillkoren, och vi fortsätter att driva på för bättre reglering. Vi anser att det är ett problem att Europa som helhet i en tuff konkurrens mellan USA och Kina nu sätter upp väldigt tuffa klimatmål och samtidigt möter det med ökad regelbörda för företagen.

Här har vi ett ganska starkt intresse från svenskt håll, från höger till vänster i politiken, att bidra till regellättnader och se till att vi inte tappar tunga företagsinvesteringar som är avgörande för den gröna omställningen i denna tuffa konkurrens.

Anf. 91 MONICA HAIDER (S):

Jag skulle vilja göra ett tillägg till den avvikande meningen med tanke på det svar som vi fick. Jag förstod inte riktigt vad det skulle avräknas mot, så vi vill göra ett tillägg om att avräkningen inte får urholka svenska eller europeiska klimatmål.

Anf. 92 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag vill bara understryka att det inte finns någon meningsskillnad kring detta. Det skulle inte innebära några lättnader över huvud taget. Men alla fossilfria kraftslag behöver kunna räknas in. Jag uppfattar att regeringen och Socialdemokraterna är överens i den ståndpunkten, men det är bra att veta om det finns en skillnad i åsikt om alla fossilfria kraftslag ska räknas in gentemot klimatmålen eller inte.

Vi vidhåller ändå att det fortfarande är skillnad mellan att satsa på till exempel förnybart och att satsa på kärnkraften, som jag vet att den här regeringen gärna pratar om och håller fast vid. Regeringen menar att kärnkraften är vägen framåt trots att vi alla vet att detta inte kommer att ske inom någon snar tid. Dessutom är det dyrt, och exploateringen av råvaran är alltför skadlig. Man får fundera på hur det här bidrar till målen, både de svenska och de europeiska.

Vi skulle också vilja ha en lite tydligare skrivning om hur man underlättar för att stater ska kunna göra de investeringar som krävs. Man hänvisar till statligt stöd och så vidare, men man säger inte att det kommer att behövas och att man behöver jobba med de hinder som finns.

Anf. 94 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill för tydlighets skull följa upp det Monica Haider säger. Statsrådet kommer till EU-nämnden med en lång skriftlig ståndpunkt som också kompletteras med en muntlig ståndpunkt. Det är ett antal förutsättningar som regeringen bedömer behöver finnas med för att man ska säga ja till rådsslutsatsen.

Det vi socialdemokrater vill markera och det Monica har föredragit för socialdemokratisk räkning är att vi också är beredda att säga ja till rådsslutsatsen förutsatt att de delar som har föredragits av Monica Haider finns med i rådsslutsatsen. Det är alltså vår avvikande ståndpunkt.

Vi har inte några olika uppfattningar om fossilfritt eller inte, men en sådan uppfattning är att det måste vara väldigt tydligt och att regeringen måste driva att inget av detta får urholka vare sig europeiska eller svenska klimatmål. Vi är beredda att säga ja förutsatt att det som vi för fram här också finns med i rådsslutsatserna.

Ni gör lite olika från departement till departement. Näringsdepartementet gör ofta så här; man kommer med en lång ståndpunkt och vill ha ett mandat att säga ja förutsatt att saker och ting kommer med eller inte. Det blir lite svårt att hantera.

Men för att vi ska vara tydliga anmäler vi denna avvikande ståndpunkt och säger: Det här vill vi faktiskt ha med om vi ska säga ja. Jag hoppas att det blev tydligare.

Anf. 95 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Om man nu är överens skulle det för min del vara mycket betryggande om man kunde stryka den sista meningen eller den sista del som börjar med ”denna får avräknas mot såväl EU:s som nationella klimatmål som syftar till att reducera koldioxidutsläppen”.

Jag tänker att detta inte ens är möjligt om man inte vill justera eller riva upp den klimatlag som finns i EU men också den svenska klimatlagen. Jag ser det som väldigt märkligt att man har skrivit in detta. Det passar inte riktigt in i den kommunikation, de mål och den lagstiftning som vi har. Jag tycker därför att man helt enkelt bara borde stryka den.

Jag kan bara understryka det som Vänsterpartiet har framfört. Det är ingen nyhet att regeringen vurmar för kärnkraften. Men på kort sikt kommer det inte att byggas någon kärnkraft. Det tar lång tid, och det är oerhört dyrt och riskabelt. En sak som inte brukar tas i beaktande och inte

finnas med i kommunikationen är uranet, som också måste utvinnas och köpas någonstans ifrån. Hela livscykelperspektivet kommer ovanpå detta.

Vi står också nära det som Socialdemokraterna har anfört och vill ansluta till det.

Anf. 96 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! För mig är det en hederssak att ni ska kunna känna er väldigt trygga här i EU-nämnden. Det är det som allting går ut på. Det ska inte bara handla om att vi ska ha en skrivning som vi tror att vi är överens om. Därför tycker jag att det är positivt dels när ni ställer raka frågor till mig som ansvarigt statsråd, dels när jag har möjlighet att ställa frågor. Det handlar om hur ska jag tolka det ni säger och förstå andemeningen.

Därför vill jag svara rakt till Rebecka Le Moine. Jag är inte beredd att göra en förändring i skrivningen utifrån att jag menar att det är sådant som tas om hand och bejakas i andra dokument. Det gäller till exempel livscykelaspekten. Men jag hör att vi i många väsentliga delar står ganska nära varandra.

Jag uppskattar Marlene Ernkrans ytterligare förtydligande och vill bara bekräfta tillbaka att vi kommer att fortsätta vara pådrivande för de tuffa åtaganden som vi har gjort både för Sveriges del och för EU:s del som helhet. Jag uppskattar att vi kan mötas också i behovet av att markera just fossilfriheten och att minskade utsläpp ska räknas som just minskade utsläpp oavsett varifrån de kommer.

Anf. 97 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi vidhåller vår avvikande ståndpunkt.

Mitt namn är Matilda Ernkrans. Jag har mångårig erfarenhet i riksdagen, och statsrådet och jag har kamperat ihop ganska länge.

Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag vill gärna få en ursäkt förd till protokollet. Jag fick ett påpekande om att jag sa Marlene i stället för Matilda, och jag beklagar detta. Jag är mycket väl medveten om vice ordförandens namn. Det var en annan hårt arbetande socialdemokrats förnamn, Marlene Burwick, som passerade i huvudet.

Anf. 99 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag vill bara lyfta det som Rebecka Le Moine sa om att det egentligen vore bra att ta bort hela meningen. Det anser vi också från vårt håll. Och i stället för fossilfritt borde man prata om förnybart.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

S, V och MP har sedan tidigare en gemensam avvikande ståndpunkt. Är det denna gemensamma ståndpunkt som vidhålls i dag med tillägg som är gemensamma?

Ni får annars gärna förtydliga i vilken del ni avviker från varandra.

Anf. 101 MONICA HAIDER (S):

Vi vill ha tillägget att detta inte får urholka de svenska eller EU-klimatpolitiska målen. Jag uppfattade att Lorena och Rebecka också var med på detta.

Anf. 102 LORENA DELGADO VARAS (V):

Jag har också tillägget angående förnybart.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Ställer sig också Miljöpartiet bakom denna?

Anf. 104 REBECKA LE MOINE (MP):

Ja precis, det stämmer.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med avvikande ståndpunkter redovisade dels i gemensam form från S, V och MP, dels en gemensam från V och MP enligt tidigare framförda dragningar.

Vi går vidare till dagordningspunkt 13, som rör slutsatser om en inre marknad till gagn för alla. Ansvarigt statsråd är Johan Forssell, men punkten föredras här av statsrådet Ebba Busch.

Anf. 106 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Det belgiska ordförandeskapet presenterade den 23 april ett första utkast till rådsslutsatser om den inre marknaden. Rådsslutsatserna har förhandlats vid tre tillfällen i rådsarbetsgruppen, och medlemsländerna har givits tillfälle att lämna skriftliga synpunkter.

Slutsatserna behandlades i Coreper i onsdags, och jag vill understryka att förhandlingar fortfarande pågår. Ordförandeskapet har vid framtagandet av slutsatserna beaktat flera av de förslag som den italienske före detta premiärministern Enrico Letta har presenterat i rapporten om framtidens inre marknad som presenterades på Europeiska rådet den 18 april. Samtidigt besökte jag själv flera kommissionärer på plats och kan intyga att detta var det stora diskussionsämnet hela veckan.

De föreslagna slutsatserna är breda och behandlar en rad aspekter av den inre marknaden. Behovet av en ny horisontell strategi för den inre marknaden lyfts fram. Vidare uppmanas kommissionen att stärka den fria rörligheten av varor och tjänster och att minska den administrativa bördan för företag, särskilt SME-företag.

I slutsatserna lyfts även vikten av bättre lagstiftning fram och av att fördjupa de verktyg som EU har för att stärka den inre marknaden, exempelvis Solvit, samt att kommissionen uppmanas att fortsätta genomföra utvärderingar av den inre marknaden.

Behovet av att identifiera och ta bort hinder på tjänsteområdet tas också upp i slutsatserna likaväl som vikten av en ambitiös, robust, öppen och hållbar handelspolitik. Även digitaliseringsverktyg, investeringar i den gröna och digitala omställningen, tillgång till arbetskraft och motståndskraftiga leverantörskedjor behandlas.

Under det svenska ordförandeskapet satte regeringen långsiktig konkurrenskraft och den inre marknaden högt upp på agendan. Regeringen fortsätter att verka för att dessa frågor blir en högt prioriterad del av den kommande strategiska agendan för EU:s arbete under nästa mandatperiod. Det är viktigt att nu skrida till verket med åtgärder som fördjupar den inre marknaden och som gör våra företag mer konkurrenskraftiga.

Regeringen välkomnar slutsatserna, särskilt delarna om en ny horisontell inre marknadsstrategi, stärkandet av tjänsteområdet samt förslagen om att förstärka och fördjupa de verktyg som EU har för att stärka den inre marknaden och minska regelbördan för våra företag.

Regeringen har verkat för att dessa områden ska framhållas i slutsatserna och efterlyst ambitiösa skrivningar med konkreta åtgärder. Vidare har regeringen verkat för tydligare skrivningar gällande konkurrenskraftskontroller och återrapporteringar av utveckling på inre marknadsområdet.

Regeringen har också verkat för skrivningar om vikten av handel och öppenhet för konkurrenskraften då kopplingen mellan handel, industri och inre marknadspolitik aldrig tidigare varit så sammanflätad som i dag. Regeringen har haft en tydlig position om att slutsatserna ska fokusera på att mobilisera privat finansiering genom att utveckla EU:s kapitalmarknader och inte på utökande av offentliga stöd. Därtill har regeringen verkat för att skrivningar som föregriper förhandlingarna av den fleråriga budgetramen, MFF, inte inkluderas.

Regeringen bedömer att många av den inre marknads kärnområden har lyfts i slutsatserna men hade samtidigt velat se mer fokus på konkreta åtgärder för att stärka den inre marknads kärnområden.

Regeringen har också verkat för att skrivningar om den europeiska pelaren för sociala rättigheter inte ska inkluderas i rådsslutsatserna, och det kommer vi att fortsätta bevaka.

Skrivningarna ströks i ett tidigare skede men har sedan återintroducerats. De exakta ordalydelserna hittar ni i punkt 23. De är ännu föremål för diskussion som sker parallellt med hur de sociala frågorna ska hanteras i slutsatserna om industripolitiken, som vi nyss diskuterade.

Regeringen kommer att fortsätta hålla emot skrivningarna om pelaren och verka för att hålla oss till överenskommet språk från exempelvis Europeiska rådet, så att det blir en koherens mellan dem.

Medlemsländerna är överlag nöjda med slutsatserna. Vi noterar dock att flera medlemsländer, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< motsätter sig en skrivning om att det ska säkerställas att importerade produkter till den inre marknaden har samma standard som europeiska produkter.

Regeringen ser även denna skrivning som problematisk, eftersom den riskerar att försämra EU:s möjligheter att värna det regelbaserade handelssystemet och försvåra EU:s möjligheter att teckna nya frihandelsavtal.

Med det sagt har regeringen i slutsatserna fått genomslag för flera delar av regeringens prioriteringar för den inre marknaden den kommande mandatperioden. Regeringen har sammanfattningsvis fått gehör för flera frågor vi har drivit medan andra frågor fortfarande är utestående, särskilt den om sociala pelare.

Ordförandeskapet ska presentera ett nytt utkast. Det blir version fyra. Utifrån de ståndpunkter som regeringen har drivit får vi då göra en samlad bedömning. Jag försöker alltså ge en så tydlig redogörelse som möjligt av var vi står i dag och vad våra staket är samtidigt som diskussion pågår.

2023/24:38
17 maj

Anf. 107 MONICA HAIDER (S):

Jag tackar för föredragningen.

På utskottsmötet i går flaggade vi för en avvikande mening på detta område. Vi skulle vilja att den lyder så här: Vi vill se att regeringen i den svenska ståndpunkten lyfter att varje medlemsstat bör inrätta ett kontor för den inre marknaden som proaktivt identifierar problem och föreslår lösningar för att åtgärda hinder på den inre marknaden. Dessutom vill vi att regeringen verkar för att underlätta marknadstillträde för gröna varor och tjänster. Slutligen vill vi lyfta att det europeiska standardiseringssystemet behöver ses över för att stärka europeisk konkurrenskraft.

Anf. 108 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi håller med om delar av det som Socialdemokraterna lyfter upp. Det gäller gröna varor och tjänster och standardiseringssystemet.

Men vi vill också lyfta upp de juridiskt bindande sociala protokollen, som behövs.

Anf. 109 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill ansluta till det som Vänsterpartiet har framfört. Vi skulle kunna ha en gemensam avvikande ståndpunkt.

Anf. 110 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Jag ska bara säga något kort om just inre marknads-kontor, single market office. Regeringen stöder kommissionens förslag som hanterar just det. Men det finns inte med i rådsslutsatserna. Därför har vi inte någon särskild kommentar där i dag. Men regeringen är positivt inställd till detta. Det diskuteras också i andra processer.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar att det finns en gemensam avvikande ståndpunkt från S och V i vissa delar. Miljöpartiet är också med i de delarna. Det gäller bland annat europeiska standardiseringssystemet och gröna varor. Där är man överens.

Sedan hade S ytterligare en avvikande ståndpunkt när det gäller inre marknads-kontor. Där står man själv.

Är det korrekt uppfattat?

Anf. 112 LORENA DELGADO VARAS (V):

Vi lyfter också upp juridiskt bindande sociala protokoll.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Precis! Jag återgav inte allt, men just så.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med anmälda avvikande ståndpunkter från S, V och MP, delvis gemensamma, delvis oliklydande.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14 om slutsatser om särskild rapport om offentlig upphandling i EU. Ansvarigt statsråd är förvisso Erik Slottner, som sitter här utanför och väntar på att komma och diskutera andra frågor, men detta föredras här av statsrådet Ebba Busch.

Anf. 114 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Det är korrekt.

I december publicerade Europeiska revisionsrätten en rapport om konkurrens i offentlig upphandling. Revisionsrättens slutsats är att konkurrensen har försämrats. Andelen upphandlingar med enbart en anbudsgivare har ökat. Antalet anbudsgivare i medel har minskat. Alltför många upphandlingar tilldelas direkt till ett utvalt företag utan att annonseras.

Det belgiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag på rådsslutsatser med anledning av rapporten som har diskuterats i rådsarbetsgruppen för offentlig upphandling.

Man kan säga att slutsatserna är indelade i tre delar. I den första lyfts behovet upp av en undersökning av orsakerna till den bristande konkurrensen och en analys av det rättsliga ramverket. Den andra delen handlar om att öka kvaliteten på den data som ligger till grund för analyser om offentlig upphandling. I den tredje delen framhålls betydelsen av att öka professionaliseringen av inköpsverksamheten hos upphandlande myndigheter.

Regeringen har verkat för slutsatser som tydliggör att det först och främst behövs en grundlig analys av orsakerna till den bristande konkurrensen. Regeringen har velat se mindre fokus på regelverket, eftersom kopplingen till ökad konkurrens inte är klarlagd.

I regeringens dialoger med såväl näringsliv som myndigheter har det rätt samstämmighet om att det inte är regelverket som behöver förändras för att företagens deltagande ska öka. Regeringen kan dock acceptera att en analys av regelverket ska göras.

Regeringen kan därför stödja ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser.

Anf. 115 KADIR KASIRGA (S):

Fru ordförande! Tack för dragningen, statsrådet!

Upphandlingsregelverket är en viktig fråga för oss socialdemokrater med tanke på de utmaningar som finns också här i Sverige när det gäller upphandlingar och de oegentligheter som uppdragas.

Jag läste rådsslutsatserna och hakade upp mig på en formulering om att effektivisera upphandlingsreglerna. Jag skulle vilja höra statsrådets tolkning av effektivisering av upphandlingsregler. Vi vill nämligen inte att revisionen ska leda till att oseriösa aktörer kommer in i upphandlingsområdena och att konkurrensen snedvrids.

Jag skulle alltså gärna vilja höra vad som menas med att effektivisera upphandlingsreglerna.

Anf. 116 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Tack för frågan, Kadir Kasirga! Jag kan erbjuda ett övergripande resonemang.

2023/24:38

17 maj

Vi är många, även i den här salen, som har egen erfarenhet av upphandlingsregler och att försöka tillämpa dem, inte minst i kommuner och regioner runt om i landet. Att delta i offentliga upphandlingar vet vi för många är förknippat med väldigt omfattande byråkrati, som inte alltid tjänar ändamålet.

Det finns en allmän strävan att säkerställa att det inte bara är vissa väldigt stora anbudsgivare som gynnas när de offentliga upphandlingarna är så komplicerade att det är svårt för även något mindre företag att delta. Det är den typen av aspekter som vi är ute efter när vi pratar om behovet av att effektivisera upphandlingarna. Det är inte något mer specifikt än så som åsyftas i den text som finns här.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi har kommit till dagordningspunkt 15, Övriga frågor. Det finns ett helt gäng. Önskar statsrådet kommentera någon del?

Anf. 118 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Ordförande! Nej, men jag finns självklart tillgänglig för frågor.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi statsrådet med medarbetare så mycket för i dag och önskar en fortsatt trevlig dag.

Anf. 120 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Tack så mycket! Trevlig helg!

§ 5 Transport-, telekommunikations- och energifrågor
Statsrådet Erik Slottnér

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 4–5 december 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 11 april 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 21 maj 2024

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Varmt välkommen, statsrådet Erik Slottnér med medarbetare!

Vi börjar med återrapport. Vill statsrådet tillägga något utöver det skriftliga?

Anf. 122 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru ordförande! Nämnden har fått en skriftlig återrapport från mötet. Jag svarar gärna på eventuella frågor.

Anf. 123 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi tackar för informationen och lägger den till handlingarna.

Vi går till dagordningspunkt 3, Från regelverk till praktik: en samarbetsinriktad strategi för ett enhetligt genomförande.

Anf. 124 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru ordförande! På rådsmötet kommer en riktlinjedebatt att hållas om genomförandet av den EU-lagstiftning som nu antagits inom cybersäkerhet och på det digitala området. Regeringen välkomnar den diskussionen. Ett effektivt och enhetligt genomförande av EU-lagstiftningen är en förutsättning för att den digitala inre marknaden ska vara väl fungerande. Det är också centralt för att stärka konkurrenskraften, innovationen, motståndskraften och säkerheten inom unionen.

Regeringen kommer att fortsätta verka för en balans som stimulerar innovation och nödvändig reglering. Att säkerställa stabilitet och förutsägbarhet i regelverken underlättar efterlevnaden. Det är viktigt för företag och myndigheter som ska följa regelverken. Likaså är tydliga roller och ansvarsområden för medlemsstater, nationella myndigheter och organ, inklusive kommissionen, viktiga.

Arbetet för bättre efterlevnad går också hand i hand med regelförenklingar. Regeringen framhåller också vikten av fortsatt dialog och samarbete med näringsliv, små och medelstora företag, myndigheter och akademi samt andra relevanta intressenter i genomförandearbetet.

Eventuella nya lagförslag bör enligt regeringen föregås av grundliga behovs- och konsekvensanalyser samt utvärdering av rådande regelverk. Det behövs för att undvika överlappning av regler och att tillämpningarna skiljer sig alltför mycket åt mellan medlemsländerna. Det är också viktigt för att undvika administrativ börda, särskilt för små och medelstora företag. Det är en viktig prioritering för den svenska regeringen allmänt sett.

Regeringen instämmer i behovet av att säkerställa att det finns samstämmighet i EU:s regelverk. Det är angeläget att den nya

lagstiftningen liksom EU:s värderingar också främjas i internationella sammanhang för att förbättra förutsättningarna för teknisk utveckling och för konkurrenskraft inom unionen.

Regeringen framhåller därför vikten av att fortsatt värna det europeiska och internationella samarbetet inom cybersäkerhet och inom det digitala området.

Avslutningsvis vill jag passa på att informera om att jag i april deltog på ett ministermöte i Dublin med de så kallade D9+-länderna. I samband med det togs en deklaration fram som understryker just vikten av genomförandet.

I deklarationen lyfts det upp möjliga åtgärder för att underlätta genomförandet. Sådana inkluderar bland annat en kartläggning av de digitala reglerna och hur de förhåller sig till varandra, inklusive kommande åtgärder i exempelvis delegerade akter. En sådan kartläggning skulle bidra till överskådlighet och underlätta för små och medelstora företag.

Ytterligare åtgärder är en utvärdering av hur den nya lagstiftningen har fungerat och hur den påverkar konkurrenskraften med mera.

Anf. 125 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Regeringen talar om andra relevanta intressenter. Man nämner näringsliv, små och medelstora företag, myndigheter och akademi samt andra relevanta intressenter. Jag kan inte detta exakt i sak – det är inte riktigt det EU-nämnden gör. Vi kan mycket, men kanske på en mer övergripande nivå. Men utifrån mitt perspektiv skulle jag vilja höra hur statsrådet resonerar ur ett svenskt perspektiv när det gäller exempelvis fackliga organisationer. Det är annars ett väldigt starkt medskick att det inte bara ska stå ”andra relevanta intressenter”. För svensk del har vi ett ansvar att också på EU-nivå lyfta fram vår svenska modell och vikten av social dialog. Detta får bli någon sorts fråga eller medskick.

Anf. 126 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru ordförande! Absolut – vi tänker att i andra relevanta aktörer är just arbetsmarknadens parter brett, bland annat de fackliga organisationerna, inkluderade. Jag skulle kunna lägga till även kommuner och regioner, det lokala styret och offentliga förvaltningar. Det finns säkert en del andra aktörer vi kan räkna in. Inte minst civilsamhället ska inte glömmas i detta sammanhang.

Bland övriga relevanta aktörer ingår alltså flera; det är mycket möjligt att vi skulle kunna konkretisera detta ytterligare. Jag tar med mig det.

Anf. 127 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsrådet, för svaret! Det är det muntliga ordet som gäller här, så jag tar statsrådet på orden när han ger denna information. Jag tycker verkligen att det är viktigt att ett land som Sverige faktiskt lyfter fram dessa perspektiv tydligt, inte bara under andra relevanta intressenter. Här ingår absolut kommuner och regioner liksom det civila samhället men också kanske just arbetsmarknadens parter och de fackliga organisationerna, som inte nämns här. Detta är ett jobb som vi behöver göra på alla nivåer, tror jag, och inom alla politikområden på EU-nivå, så att vi hela tiden påminner om vår svenska modell och hur viktig den är för oss i Sverige.

Anf. 128 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att statsrådet tar med sig detta medskick. Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 4, Slutsatser om framtiden för EU:s digitala politik.

Anf. 129 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru ordförande! På mötet väntas rådet godkänna rådsslutsatser om EU:s framtida digitaliseringspolitik. Slutsatserna innehåller rådets syn på prioriteringar på det digitala området inför nästa mandatperiod. Det gäller bland annat utformning och genomförande av lagstiftning. Slutsatserna tar även upp digitaliseringens effekter i samhället och användning och utveckling av digitala tekniker. Därtill lyfter slutsatserna fram arbetet med den digitala infrastrukturen liksom data, digitala färdigheter och kompetens samt den gröna och digitala omställningen. Utvecklingen av digital förvaltning och digitala tjänster är ett annat område. Slutligen lyfter slutsatserna även fram den internationella dimensionen av digitaliseringspolitiken.

Regeringen välkomnar rådsslutsatserna och att prioriteringar på det digitala området lyfts fram inför den kommande mandatperioden. Det är särskilt positivt att slutsatserna betonar vikten av korrekt genomförande och tillämpning av den nya lagstiftningen på det digitala området. Regeringen avser därmed att ställa sig bakom rådsslutsatserna.

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Slutsatser om framtidens cybersäkerhet: genomföra och skydda tillsammans. Ansvarigt statsråd är Carl-Oskar Bohlin, men ärendet föredras här av Erik Slottner.

Anf. 131 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru ordförande! Rådet har förhandlat fram rådsslutsatser om framtiden för cybersäkerheten. Regeringen välkomnar åtgärder som leder till stärkt cybersäkerhet inom unionen och dess medlemsstater. Fokus ligger på att ge medlemsstaterna och EU tid för implementering av redan antagna rättsakter och andra policyinitiativ.

Samtidigt betonar medlemsstater att arbete med en höjd gemensam cybersäkerhet inom unionen kontinuerligt behöver fortgå. Exempelvis betonas vikten av ett utökat privat-offentligt samarbete, behovet av ett gemensamt arbete mot cyberkriminaliteten, gemensamt arbete med nya teknologier och vidareutvecklat samarbete mellan EU och Nato.

Det finns också skäl att fortsätta att motverka onödig duplicering av arbete som sker på annat håll inom EU eller inom ramen för andra organisationer samt att framhålla EU–Nato-samverkan som prioriterad.

Regeringen välkomnar ambitioner att stärka och effektivisera EU-samverkan inom cybersäkerhetsområdet i syfte att höja den gemensamma cybersäkerheten inom unionen.

Anf. 132 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor; det är ett helt gäng sådana. Vill statsrådet kommentera något?

Anf. 133 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Finns det efterfrågan på detta gör jag gärna det; det är utifrån era önskemål i så fall.

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Eftersom ingen ledamot har någon fråga eller kommentar tackar vi statsrådet med medarbetare så mycket för i dag, och återigen tack för flexibiliteten!

Anf. 135 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Stort tack! Jag önskar en trevlig helg, härliga valkampanjer och mycket tid i sol och värme.

2023/24:38

17 maj

Innehållsförteckning

§ 1 Val av ordförande	1
§ 2 Allmänna frågor.....	2
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 2 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	2
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	2
Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S).....	4
Anf. 6 LORENA DELGADO VARAS (V).....	4
Anf. 7 REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 8 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	5
Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 10 LORENA DELGADO VARAS (V).....	7
Anf. 11 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	7
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	7
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 14 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	8
Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S).....	8
Anf. 16 LORENA DELGADO VARAS (V).....	8
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 18 LORENA DELGADO VARAS (V).....	8
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 20 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	8
Anf. 21 MALIN BJÖRK (C).....	9
Anf. 22 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	10
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 24 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	11
Anf. 25 MATILDA ERNKRANS (S).....	11
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 27 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	12
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	12
§ 3 Konkurrenskraftsfrågor: inre marknaden, industri, forskning och rymd.....	13
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 30 Statssekreterare MARIA NILSSON	13
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 32 Statssekreterare MARIA NILSSON	13
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 34 MATS WIKING (S).....	13
Anf. 35 LORENA DELGADO VARAS (V).....	14
Anf. 36 Statssekreterare MARIA NILSSON	14
Anf. 37 MATILDA ERNKRANS (S).....	14
Anf. 38 ROBERT STENKVIST (SD).....	14
Anf. 39 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 40 Statssekreterare MARIA NILSSON	15
Anf. 41 MATILDA ERNKRANS (S).....	15
Anf. 42 Statssekreterare MARIA NILSSON	15
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 44 Statssekreterare MARIA NILSSON	16

Anf. 45	ORDFÖRANDEN.....	16	2023/24:38
Anf. 46	Statssekreterare MARIA NILSSON	16	17 maj
Anf. 47	ORDFÖRANDEN.....	17	
Anf. 48	ROBERT STENKVIST (SD).....	17	
Anf. 49	ORDFÖRANDEN.....	17	
Anf. 50	Statssekreterare MARIA NILSSON	17	
Anf. 51	MATS WIKING (S).....	18	
Anf. 52	Statssekreterare MARIA NILSSON	18	
Anf. 53	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 54	Statssekreterare MARIA NILSSON	18	
Anf. 55	ORDFÖRANDEN.....	19	
Anf. 56	Statssekreterare MARIA NILSSON	19	
Anf. 57	LORENA DELGADO VARAS (V)	20	
Anf. 58	MATILDA ERNKRANS (S).....	20	
Anf. 59	Statssekreterare MARIA NILSSON	21	
Anf. 60	MATILDA ERNKRANS (S).....	21	
Anf. 61	Statssekreterare MARIA NILSSON	21	
Anf. 62	LORENA DELGADO VARAS (V)	21	
Anf. 63	Statssekreterare MARIA NILSSON	21	
Anf. 64	MATILDA ERNKRANS (S).....	21	
Anf. 65	ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 66	Statssekreterare MARIA NILSSON	21	
Anf. 67	ORDFÖRANDEN.....	21	
Anf. 68	Statssekreterare MARIA NILSSON	22	
Anf. 69	MATS WIKING (S).....	22	
Anf. 70	Statssekreterare MARIA NILSSON	22	
Anf. 71	Departementssekreterare JESSICA UMEGÅRD.....	22	
Anf. 72	MATS WIKING (S).....	23	
Anf. 73	Departementssekreterare JESSICA UMEGÅRD.....	23	
Anf. 74	ORDFÖRANDEN.....	23	
Anf. 75	Statssekreterare MARIA NILSSON	23	
Anf. 76	REBECKA LE MOINE (MP).....	24	
Anf. 77	Statssekreterare MARIA NILSSON	24	
Anf. 78	ORDFÖRANDEN.....	24	
Anf. 79	Statssekreterare MARIA NILSSON	24	
Anf. 80	ORDFÖRANDEN.....	24	

§ 4 Konkurrenskraftsfrågor: inre marknaden, industri,	
forskning och rymd.....	25
Anf. 81 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 82 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	25
Anf. 83 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 84 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	25
Anf. 85 MONICA HAIDER (S).....	26
Anf. 86 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	26
Anf. 87 MONICA HAIDER (S).....	27
Anf. 88 REBECKA LE MOINE (MP).....	27
Anf. 89 LORENA DELGADO VARAS (V)	27

Anf. 90 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	28
Anf. 91 MONICA HAIDER (S).....	28
Anf. 92 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	28
Anf. 93 LORENA DELGADO VARAS (V)	29
Anf. 94 MATILDA ERNKRANS (S)	29
Anf. 95 REBECKA LE MOINE (MP).....	29
Anf. 96 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
Anf. 97 MATILDA ERNKRANS (S)	30
Anf. 98 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	30
Anf. 99 LORENA DELGADO VARAS (V)	30
Anf. 100 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 101 MONICA HAIDER (S).....	31
Anf. 102 LORENA DELGADO VARAS (V)	31
Anf. 103 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 104 REBECKA LE MOINE (MP).....	31
Anf. 105 ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 106 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	31
Anf. 107 MONICA HAIDER (S).....	33
Anf. 108 LORENA DELGADO VARAS (V)	33
Anf. 109 REBECKA LE MOINE (MP).....	33
Anf. 110 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	33
Anf. 111 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 112 LORENA DELGADO VARAS (V)	33
Anf. 113 ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 114 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	34
Anf. 115 KADIR KASIRGA (S).....	34
Anf. 116 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	34
Anf. 117 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 118 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	35
Anf. 119 ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 120 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	35
§ 5 Transport-, telekommunikations- och energifrågor	36
Anf. 121 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 122 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	36
Anf. 123 ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 124 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	36
Anf. 125 MATILDA ERNKRANS (S).....	37
Anf. 126 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	37
Anf. 127 MATILDA ERNKRANS (S).....	37
Anf. 128 ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 129 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	38

Anf. 130	ORDFÖRANDEN.....	38	2023/24:38
Anf. 131	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	38	17 maj
Anf. 132	ORDFÖRANDEN.....	39	
Anf. 133	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	39	
Anf. 134	ORDFÖRANDEN.....	39	
Anf. 135	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	39	